

A pókerjátékosok félreállnak, amint Blanche és az orvos átmegy a konyhán, a kijárat felé. Blanche vezetteteti magát, mintha vak volna. Amint kiérnek a lépcsőfordulóra, Stella, aki felebb a lépcsőn húzó nővére nevét kiáltja

STELLA Blanche! Blanche! Blanche!

Blanche nem fordul meg, az orrossal és az ápolónővel továbbmegy. A sarkon eltűnik.

Eunice lejön Stellához, és a karjába teszi a gyereket. A kicsi halványkék takaróban van, Stella sokáig magához öleli. Eunice továbbmegy lefelé, és belép a konyhába, ahol a férfiak, Stanley kivételével, csöndben visszaiülnek az asztalhoz.

Stanley kimegy a lépcsőfordulóra, és a lépcső aljáról felééz Stellára

STANLEY (kissé bizonytalanul) Stella?

Stella se lát, se hall, csak zokog.

Most, hogy nővére eltávozott, teljesen belefelejtette a sírásba

STANLEY (érzéki suttyogással csillapítja) Jól van, jól van, szerelmem. Jól van, no. Jól van, egészen (Odatérdel melléje, és ujjai megkeresik Stella blúzjának nyílását) Jól van, na, drágaságom, jól van...

A vigasztalan zokogás és az érzéki suttyogás elvissza „méla zongora” és a hangfogós piszton egyre erősebb zenéjében

STEVE Nagy játszma! Nagy játszma!

FÜGGÖNY

MACSKA A FORRÓ BÁDOGTETŐN

Fordította
Bányay Gejza

SZEMÉLYEK

MARGARET
 BRICK
 MAE
 BIG MAMA
 DIXIE, *kislány*
 BIG DADDY
 TOOKER TISZTELETES
 GOOPER
 BAUGH DOKTOR
 LACEY | *néger cseléd*
 SOOKEY
 MÉG EGY KISLÁNY ÉS KÉT KISFIU

Az első lakó- és egyszersmind hálószoza a Missis-
 sippi-delta egyik nagyültvényesének házában.
 A földet erkélyre nyílik, ez alkalmasint körülfut az
 egész épületen. Széles, kétszárnyú ajtó vezet ki rá,
 a ház is. Azokon át a fehér balusztrádot látni, s mö-
 göttük a derült, nyári eget. A darab folyamán lassan
 kibukonyul, a leszáll az éj. Mert a mese időtartama
 pontosan ugyanannyi, mint az előadásé, leszámítva
 a szüneteket a negyedórás szüneteket.

A rendezés stílusa nem egészen olyan, amilyenre
 a Delta legnagyobb gyapottermelőjének házában
 szoktunk. Viktória-kor, némi távol-keleti ízzel.
 A színház ebben a szobában élt halála napjáig az ültet-
 vény két eredeti tulajdonosa, egy öreg agglégény-
 és Jack Straw és Peter Ochello -, és azóta nem
 változott. Más szóval idézzen szellemeket ez a
 színház. Kiértse benne egy szelíd és poétikus kap-
 csolatnak valami szokatlan gyöngédséggel átszótt
 szövegét. Talán nem lényeges, és kár is beszél-
 ni róla, de láttam egyszer egy elmosódott fény-
 kép reprodukciót Robert Louis Stevenson szamoai
 katonák tornácáról – a költő ott töltötte utolsó éve-
 it. A tropikus nap sütötte, tropikus eső verte,
 a szobuznádból és vesszőből készült kerti bútor
 ott vibrált ilyen enyhe fény. Ez járt
 szemben, mikor magam elé képzeltem a darab
 szünetét, s ez juttatta eszembe a derült nyári késő
 délutáni báját, vigaszt és nyugalmat árasztó világi-

tását, s azt, hogy abban minden – még a halálfelem is – enyhül és elcsitul. Mert itt a színpadon végletes emberi indulatok drámájának háttéréért kell ilyen szelídnék lennie.

A fürdőszobaajtó az egyik oldalsó falon nyílik belátni, de csak halványkék csempé és ezüst tónú kőötörtő látszik. Szemben, másik oldalt van a hálóajtó. A berendezési tárgyak közül kettőről érdemi beszélni. Az egyik a nagy kettős ág. Ez – fontos szerepének megfelelően – álljon szabadon, sőt előre is kell egy kicsit dönteni, hogy jobban lássék rajta a játék. Hátul, a két hatalmas erkélyajtó között fálnál egy korunkra jellemző monstrum áll, ez a másik: a („hifi”, háromhangszórós) zenegéppel és televízióval egybeépített házibár, tele pohárral s üveggel. Az ezüst tompa fénye és a sokszínű üvegcsillogás tarka átmenet az enteriőr szépia tónusa (rótaránya) és az erkély, valamint az ég hideg (fehér és kék) színei között. Ez a bútordarab (?), ez az emlékmű valóságos és hiánytalan szentélye mint azoknak a kényelmeknek és öncsalásainknak, amelyek mögé el szoktunk bújni olyan tények előtt, mint amilyenekkel a darab figurái találják szembe magukat... A színpadi kép azonban a világért se legyen oly naturalista, mint amelyet ez a leírás sugalmaz. Úgy gondolom, a falak mennyezet helyett olvadjanak át titokzatosan a levegőbe, az ég boltíva be az egész színpadot, s a csillagokat és holdakat csak opálos, sápadt fény jelezzék, mintha rosszul beállított távcső lencséjén keresztül látnánk.

Kell még gondolnom valamire? Ó, hogyné, kék és borostyánsárga üvegezésű, félköríves feltűrlégtóablak legyen (legyezőszerű bordázattal) minden ajtó fölött, és az a legfontosabb, hogy a terveket hagyjon minél több szabad területet, ahol a színészek mozoghassanak (megmutathassák nyugtalan

magukat, kitörni készülő indulatukat), mintha csak színpadonról volna szó.
Milyen este. A cselekmény megszakítás nélkül folytat. Két szünetet tartunk.

ELSŐ FELVONÁS

Felmegy a függöny. A fürdőszobába vezető ajtó csak félig van behajrva, és hallani, hogy odabent zuhanyoznak. Nyugtalan arcú, csinos, fiatal nő lép be a szobába, s odamegy a nyitott ajtóhoz

MARGARET *(igyekszik túlkiabálni a víz sístergését)*
Az egyik nyakatlan gnóm hozzám vágta a vajas kenyerét! Most vehetek föl másik ruhát!

Margaret beszéde gyors, de el is húzza a szavakat. Hosszú szólamait úgy kántálja végig, mint a pap a szolozsmát. Mindig tovább beszél, mint ameddig lélegzettel bírja, s aztán levegőért kapkod. A szövegbe néha egy kis dúdolásfélét vegyít, így valahogy:

„Ö-ö-öö!”

Brick elzárja a csapot, és kikiált. Még mindig nem látjuk. Hangjában hamis érdeklődés csendül, jellegzetesen csak akkor, ha Margarethez szól. Talán csak közönyt takargat vele, talán annál is rosszabbat

BRICK Mi az, Maggie? Úgy zuhog a víz, hogy egy szót sem értek...

MARGARET Csak – azt mondom, hogy – át kell öltöznöm, mert – az egyik nyakatlan gnóm összekoszolta a szép – csipkeruhámat... *(Sorra kirángatja, és megint belöki a toalettasztal fiókjait)*

BRICK Mert mondd a Gooper srácokra folyton azt, hogy nyakatlan gnómok?

MARGARET Mert nincs nyakuk! Mit mondjak rájuk?

BRICK Nincs nyakuk?

MARGARET Hát hol van? Az a dagadt hájfejecske úgy nőtt oda mindegyik hájas kis testéhez, hogy nincs közte átmenet.

BRICK Kellemetlen.

MARGARET Az. Mert ki se tekerheti a nyakukat az ember, ha nincs nyakuk. Nem igaz, szívem? *(Kilép a ruhájából, és ott áll csontszíni csipkés szaténkömbebinében)* Szóval, igenis nyakatlan gnómok, mert akinek nincs nyaka, az gnóm...

Lent gyerekek ordítanak

Hallod? Hallod ezt az üvöltést? Kíváncsi vagyok, hol tartják a hangszállaikat, mikor nincs nyakuk. Igazán mondom, ma este, a vacsoránál úgy rám jött az idegesség, hogy azt hittem, egyszer csak hattyut vetem magam, és olyat sikítok, hogy hetedhét országban meghallják. Mae drágám, mondom annak a bűbájos sógornódnak, nem kosztoltatnád édes kicsinyeidet inkább macskaasztalnak, nejlombroszon? Mert itt csak összemalackodnak mindent, pedig olyan szép ez a csipketerítő! Ó meg rám mereszti azt a nagy, guvadt szemét, és azt mondja: „Jaj, de-e-hogy! Big Daddy születése volna csak Big Daddyt, alig ült két percig az asztalnál az öt kis nyakatlannal... csorgott a nyáluk, és nyammogtak az ételükkel... egyszerre lecsapta a villát, és fölfordított: „Az istenfáját, Gooper, mért nem zabáltatod ezeket a malacokat inkább odakint, a konyhában, vályuból!” Esküszöm, majd megha-altam!

Gondold csak el, Brick, öt már van belőlük, és jön a hatodik is. Az egész csürhét fölhajtották ide, látványosságnak, mint valami tenyészállatvásárra!

És szüntelenül produkáltatják őket! „Mutasd meg, kicsim, Big Daddynak, hogy csinálod ezt! Mutasd meg Big Daddynak, hogy csinálod azt! Mondd fel, kislányom, Big Daddynak a versikét! Mutasd, picim, a grüberlidet! Na, te, nagy fiú, hadd lássa Big Daddy, hogy tudsz fejen állni!” Ez így megy reggeltől estig. És közbespékelnek időnként egy-egy megjegyzést, finom célzást, hogy neked és nekem sajnos nincs gyerekünk, mi aztán abszolút terméketlenek, abszolút használhatatlanok vagyunk!... Jó, az ember nevet, nevet, de közben fölfordul a gyomra, olyan nyilvánvaló, mire megy ki a játék!

BRICK *(nem kíváncsi rá)* Mire?

MARGARET Ugyan! Nagyon jól tudod, hogy mire! BRICK *(megelenik)* Nem. Nem tudom. *(Megáll a fürdőszoba ajtajában, és a haját törülgeti. A törülközőt tartóba kapaszkodik, mert eléri a bokája, gipszben van a lába. Fúsan karcsú még, és jóképű. A külsejét még nem kezdte ki az ivás. Sőt, külön varázst ad neki a hívős közörry, mely azokra jellemző, akik már föladták a harcot. Csak olykor-olykor, ha kihozzák a sodrából, cikázik át valami rajta, mint derült égből a villám, és ebből látni, hogy lelke mélyén nincs béke, távolról sincs. Erősebb világtásban talán kiütköznének rajta a bomlás jelei, de az erkélyről beszűrődő, egyre bágyadtabb, de még mindig meleg fény ezeket udvarias homályba rejti.)*

MARGARET Hát én megmondom, mire megy, édes fiacskám... Arra, hogy kitérjanak az apád vagyonából, és... *(Mielőtt a következő mondatba kezdene, egy pillanatra megdermed. Hangja elfül, mintha feszélyezné, amit most készül kimondani)* Hiszen jól tudjuk mind: Big Daddy rövidesen meghal... rákban... *(Lentről, a kertből hangok hallatszanak: elnyújtott kiáltások a távolból. Kömnyű sóhajjal fölemelt szépen formált, csupasz karját, és a hónaját kezdi püderezni. Nagyítóükröt állít be, megigazítja az egyik szemén a*

pilla festését, aztán föláll, és nyugósen szólal meg)
Borzasztó, hogy besüt a nap ebbe a szobába...

BRICK *(halkan, de metsző hangon)* Tudjuk?
MARGARET Mit tudunk?

BRICK Hogy Big Daddy meghal rákban?

MARGARET Ma jött a lelet.

BRICK Ugyan...

MARGARET *(bambuszredőnyt ereszt le. A szoba hosszú, aranyhürokkal csikozott árnyékba borul)* Igen, most érkezett az előbb... engem már nem lepett meg, bébi... *(Hangja sokszínű és muzsikál. Néha mélybe csap, mint a kamasz fiúké, s az ember ilyenkor hirtelen látni véli, hogy kislánykorában katonásdít játszott)* Azonnal ráismertem a tünetekre, mikor a tavasszal megérkeztünk, és fogadok, hogy bátyó is meg a felesége is ugyanolyan biztosak voltak benne. Itt a magyarázat, mért nem menekültek ide én is magaslatra a hőség elől, mint máskor... csak hogy lóhalálában itt teremhessenek azzal az egész üvöltő pereputtyal! És mért emlegetik az utóbbi időben annyit Rainbow Hillt. Tudod, mi az a Rainbow Hill? Odaküldik a megrögzött morfinista és iszákos filmsztárokat elvonókúrára!

BRICK Én nem vagyok filmsztár.

MARGARET Nem, és morfinista sem. De különben a legjobb úton haladsz Rainbow Hill felé, bébi, és oda is akarnak zsúppoltatni – de csak a holttestemen át! Igen, csak az én holttestemen át vihetnek oda, pedig mit nem adnának, ha sikerülne! Akkor aztán bátyó zsebébe kerülne a kasszakulcs, és nekünk alamizsnát osztogatna! Még talán gondnokul is kirendeltetné magát, hogy ő írjon alá minden csekket, és akkor vonja meg tőlünk a pénzt, amikor akarja! A gazember!... Ehhez mit szólnál, bébi... Na, te ugyan megtettél mindent, ami tőled telt, hogy ez legyen a sorsod. Egyebet se csinálsz, mint adod alájuk a lovat! Orthagyod a munkát, és új

„hivatást” választasz: az ivászatot!... Most is, kitöröd a lábad éjszaka a főiskolai sportpályán: de hogyan? Gátfutás közben! Éjszaka kettőkor vagy háromkor? Megáll az ember esze! Belekerült az újságba! Szép kis cikket írt róla a *Clarksdale Register* az „érdekes” rovatban: ismert egykori sportember múlt éjjel a főiskolai pályán önmagával futott versenyt, de kissé rossz formában volt, és már az első akadályon fölbukott! Gooper bátyó azt állítja, minden befolyását latba vetette, hogy az összes istenverte hírügynökség át ne vegye!

De tudod, mit, Brick? Egy szempontból még mindig te vagy fölényben.

Amíg ez a viharos szóáradat tart, Brick ellenpontszerű, nagy kényelemmel végigheveredik az ágy hőföhér takaróján, aztán óvatosan az oldalára vagy a hasára fordul

BRICK *(fanyarul)* Szóltál valamit, Maggie?

MARGARET Big Daddy rajong érted, szívem. És ki nem állhatja bátyót és b. nejét, Mae-t, a termékenységnek azt a monstremat: egyszerűen irtózik tőle! Hogy ezt honnét tudom? Csak nézni kell az arcát, mikor az a nő belefog valamelyik kedvenc témájába, például, hogy... nem engedte elkábítani magát!... mikor az ikreit szülte! Mert az anyaság szerinte olyan élmény, amelyet a nőnek hiánytalanul meg kell kapnia! – hogy „szépségét és csodáját” még jobban értékelhesse! Hahh! *(Ezt a hangos „Hahh!”-ot heves mozdulat, mondjuk, egy fiók belökése kíséri)* És becipelte magával bátyót is a szülőszobába, ott kellett állnia mellette, hogy az se vesztessen semmit a „szépségből és csodából” – abból, ahogy ő nyakatlan gnómokat hoz a világra... *(Mindenképp más szájából visszataszító volna az ilyen beszéd, de Margaretnél bizarr és mulatságos, mert szüntelenül*

hunyorog hozzá, s hangjában megértő kuncogás buj-
kál! Egyébként Big Daddynak ugyanaz a véleménye
mind a kettőjükről, mint nekem! És ami en-
nem illet – tőlem kap az öreg itt-ott egy-egy ju-
talom-mosolyt, és „bír” engem ő is. Szó, ami
szól!... néha az a gyanúm, Big Daddy maga sem
tudja, de egy kicsit belém esett...

BRICK Miből gondolod, hogy Big Daddy beléd
esett?

MARGARET Mert ha velem beszél, a szeme mindig
a testemen kalandozik, ott jár egyre, ahol gömbö-
lyű, és még azt a vén száját is megnyalogatja hozzá!
Haha!

BRICK Ez a locsogás már igazán gusztustalan.

MARGARET Na hallod, Brick, te olyan bután er-
kölcös vagy, hogy ez már szinte fáj! Szerintem in-
kább remek dolog az öregfiútól, hogy még fél láb-
bal a sírban is ott akad meg rajtam a szeme, ahol
érdemes!

Mondjak még valamit? Big Daddynak fogalma
sincs róla, hány kis Goopert és kis Mae-t gyártot-
tak eddig! „Hány kölyketek is van már?” – kérdezte
az asztalnál, mintha akkor ismerkedett volna meg
bátyóval és nejjével! Big Mama azt mondta rá, hogy
mókázik, pedig biz’ isten nem tréfált az öreg!

És mikor tájékoztatták, hogy öt már kész, és rö-
videsen forgalomba kerül a hatodik is! – ez az újság
úgy hatott rá, mintha a tyúkszemére léptek volna...

Lent gyerekek ivóltöznek

Csak visongjatok, gnómok! (Hirtelen vidám, kedves
mosollyal fordul Brick felé, de máris lehervad arcáról a
mosoly, mert észreveszi, hogy a férfi nem rá néz, ha-
nem fáradt kifejezéssel a habányuló, arany csíkokat
bámolja. Humorát az állandó visszaütés teszi csi-
pössé) Kar, hogy nem voltál ott az ebédnél, bébi.

(Valahányszor azt mondja, „bébi”, úgy hangzik, mint
a lány cirógatás) Tudod, imádom Big Daddy édes,
vén szíve csücskét is, nincs több olyan drága öreg a
világon, mint ő, de ha egyszer nekigyürkőzik az
évésnek, se lát, se hall. Mae és Gooper pedig egy-
más mellett ült az asztalnál, épp szemközt Big
Daddyval, s úgy lesték az arcát, mint a karvaly, de
közben locsogtak-fecsegték, hogy milyen édesek és
okosak a nyakatlan gnómjaik! (Kuncog, és keze hol
mellére, hol hosszú nyakára rebben. Előrejön, hanggal-
mozgással megtámassza a jelenetet) És a gnómok ott
ültek mind az asztal körül, némelyik magas gyerek-
széken, mások lexikon tetején, Big Daddy születés-
napja tiszteletére mindegyik cifra kis papírcsákóval
a fején, és képzeld, Gooper meg a neje egész idő
alatt állandóan bökdöste, csipdöste, rugdalta egy-
más, kacsingatott és integetett!... Láttad volna,
akárcsak két hamiskárttyás, mikor balekot ko-
paszt!... A végén még szegény Big Mama is észre-
vette, pedig a szeme sem túl éles már annak az is-
tenadta, drága léleknek, meg az okosság sem igen
bántja a kisőreget, és megkérdezte: „Mű az, Goo-
per, mit integettek ti állandóan egymásnak?” Es-
küszöm, majd’ torkomon akadt a csirke! (Ott van a
toalettsztrahál, háttal a szobának, és még mindig
nem látja Bricket. A férfi kifürkészhetetlen arckifejezés-
sel nézi. – Mulat rajta? bosszantja? lenézi? – részben ez
van a tekintetében, részben valami más) Tudod, a
bátyád, Gooper, még mindig abban az illúzióban
ringatózik, hogy óriásit haladt a társadalmi rang-
létrán, mikor hozzá adták Miss Mae Flynnnt a
memphisi Flynn családból. (Tarkálmí kezd a szo-
bában, egy pillanatra megáll a tükrök előtt, aztán to-
vábbmegy) Pedig én aztan mondhatnék egyet-mást
Goopernek. A Flynneknek egyebük sem volt soha,
mint pénzük, azt is elvesztették, közönséges népség
az egész, csak fölkapaszkodtak az uborkafára. Mae

persze nyolc évvel előbb kezdett bálozni Memphisen, mint én Nashville-ben, de volt néhány memphisi barátom az iskolában, jártak hozzánk, s a karácsonyi és húsvéti vakáció alatt én is voltam náluk: én csak tudom, ki számít a memphisi társaságban, és ki nem. Ami az öreg Flynn papát illeti, mikor a bolthálózata tönkrement, kis hija, hogy sőtét tőzsdei manipulációk miatt hűvösre nem került. Azt pedig, hogy Mae volt a gyapotkarnevál királynője, annyit emlegetik, hogy az embernek a könyökén jön ki... nahát, mondhatom, ezt a dicsőséget aztán nem irigylem senkitől! Réztrónuson ülni egy imbolygó, ócska faalkotmány tetején, azzal kocsikázni végig a főutcán, jobbra-balra mosolyogni, bólogatni és csókot dobálni a csócselének... *(Elővesz egy pár ékköves szandált, és a toalettasztalhoz száguld vele)* – Tudod, mi történt Susan McPheeterssel tavaly előtt, mikor őt érte ez a megtiszteltetés? Tudod, mi történt szegény kislánnyal?

BRICK *(szórakozottan)* Nem. Mi történt vele?

MARGARET Bagólevet köptek az arcába.

BRICK *(álmátogon)* Bagólevet?

MARGARET Azt. Egy részeg disznó kihajolt a Hotel Gayoso ablakán, és odakiáltott neki: „Hé, királynő, ide nézzen csak, hé, királynő!” Szegény Susie felnézett, és arrafelé villantott egy ragyogó mosolyt. Az meg pont képen sercintette pipaszutyokkal.

BRICK Hát ezt honnét tudod?

MARGARET *(derűsen)* Honnét tudom? Ott voltam, saját szememmel láttam!

BRICK *(szórakozottan)* Mulatságos lehetett.

MARGARET Susie nem találta annak. Hisztériás rohamot kapott. Úgy üvöltözött, mint a sziréna. Kénytelenek voltak abbahagyni a fölvonulást, leszedték őt a trónusról, és... *(Meglátja Bricket a tüdőkörtben, egy csöppet tárva marad a szája, odafordul feléje. Kís szűnnet)* Mért nézel úgy rám?

BRICK *(halkan fűtörészlik, majd megszólal)* Hogyan, Maggie?

MARGARET *(feszülten, riadtan)* Úgy, mint az előbb, mikor véletlenül láttalak meg a tükörben, mielőtt fűtülni kezdté! Nem tudom megmondani, milyen volt, de a vérem is megfagyott! – Már többször néztél így rám az utóbbi időben. Mire gondolsz, mikor így nézel?

BRICK Nem is vettem észre, hogy rád nézek, Maggie.

MARGARET De én észrevettem! Mire gondoltál?

BRICK Nem emlékszem, hogy gondoltam volna valamire.

MARGARET Azt hiszed, én nem tudom?... Azt hiszed...? Hogy én nem tudom?

BRICK *(hűvösen)* Mit tudsz, Maggie?

MARGARET *(küsszködik a szavakkal)* Hogy ilyen... förtelmesen... megváltoztam, rideg lettem! Örült! *(Aztán szinte lágyan teszi hozzá)* Komisz!

Ezt látod rajtam az utóbbi időben! Hogy is ne látnád meg? Ez az igazság! Nem vagyok már – finom és érzékeny, mint azelőtt, nem engedhetem meg magamnak, hogy tovább is finom és érzékeny legyek. *(Összeszedi magát)* De Brick, Brick!

BRICK Szóltál valamit?

MARGARET Akartam mondani valamit: azt, hogy... magányos lettem. Nagyon magányos!

BRICK Mindenki az...

MARGARET Együtt élni valakivel, akit szeretünk, nagyobb magány, mint a teljes egyedüllét!... ha az, akit szeretünk, nem szeret.

Csend

BRICK *(a szin elejére bicog, s anélkül, hogy Margaretre nézne, megkérdezi)* Szívesebben élnél egyedül, Maggie?

Újabb csönd. A nőnek egy pillanatra fájdalomosan áll a lélegzete. Aztán kitör

MARGARET Nem!... Szent isten!... Dehogy! (Mégint levegőért kapkod, erőnek erejével fekezi magát, mert nyilván úgy érzi, ordítania kell. Látjuk, hogyan kényszeríti magát vissza tudatosan, nagy energiával abba a világba, amelyben mindennapi dolgokról beszélhet az ember) Jólesett a zuhany?

BRICK Ünöm.

MARGARET Hideg volt a víz?

BRICK Nem.

MARGARET De azért fölfrissített, mi?

BRICK Föl...

MARGARET Ajánlok valamit, amitől sokkal frissebb leszel.

BRICK Mi az?

MARGARET Egy kis masszázs alkohollal. Vagy kölnivel. Bedörzsöllek kölnivel!

BRICK Az jó tesz erős tréning után, de én nem vagyok tréningben.

MARGARET Azért egész jól tartod magad.

BRICK (közömbösen) Gondolod?

MARGARET Mindig azt hittem, hogy aki iszik, megcsúnyul, de tévedtem.

BRICK (fanyar képpel) Köszönöm a bókot, Maggie.

MARGARET Rajtad kívül nem láttam még olyan iszákost, aki nem hájasodik el.

BRICK Nekem is kezdenek lötyögni már az izmaim.

MARGARET Hát előbb-utóbb lötyögni is fognak. Skipper is kezdett már elpuhulni, mikor... (Hirtelen elhallgat) Bocsáss meg, önkéntelenül odatéved az ujjam, ahol fáj. Bár csakugyan megcsúnyultál volna. Az egy kicsit elviselhetőbbé tenné szent Maggie vértanúságát. De nincs ilyen kutya szerencsém.

Sőt, igazában, azt hiszem, még érdekesebb is vagy, amióta rákaptál az italtra. Aki korábbról nem ismer, azt hiheti, soha életedben nem voltak idegeid, és nem hajszoltad magad.

Felhallatszík, hogy lenti, a gyepen kroketteznek: az üző csattan, közelről és távolabbról kiáltások hallatszának

Persze, mindig volt benned valami szentvelenség, mint aki játszik, de nem törődik veled, hogy nyer vagy veszít, és most, amikor elvesztetted a játszmát, sőt nem is vesztetted el, csak föladtad, az a ritka varázs van meg benned is, ami a nagyon öregekben vagy a gyógyíthatatlan betegekben: a legyőzöttek varázsa... Az, hogy olyan hűvös vagy, hűvös, olyan irigylésre méltóan hűvös.

Zene hallatszík

Kroketteznek. Most jött fel a hold, épp most kezd egy csöppet sárgulni...

Csodálatosan tudtál szeretni...

Csodálatos voltál az ágyban, és azt hiszem, azért, mert téged igazában nem érdekelt. Ugye, így van? Sosem szorongtál, mindig biztos magadban, és tökényed és lassú, teljesen biztos magadban, és tökéletesen nyugodt. Ugy, mint aki ajtót nyit a hölgynek, hellyel kínálja, de nincs oda érte. A közönytől voltál olyan csodálatos szerető... furcsa, mi?... de ez az igazság... Tudod, ha elhinném, hogy soha, soha, soha többé nem fogsz szeretkezni velem, egyenest kiszaladnék a konyhára, előkapnám a legnagyobb, legélesebb kést, és esküszöm, hogy a szívembe szúrnam!

De énbőlőlem egy aztán hiányzik: a legyőzöttek varázsa. Én még ott vagyok a porondon, és eltökéltem, hogy győzni fogok!

Krokettütők csattannak a labdán

Hogy lehet úr a macska a forró bádogtetőn?... Bár tudnám... Azt hiszem, egyszerűen úgy, hogy ott marad, amíg csak bírja...

Megint fülhallatszik a krokettezés

Majd később, éjjel, azt mondom, hogy szeretlek, és addigra tán leszel már olyan részeg, hogy higgy nekem... Igen, ők kroketteznek... És Big Daddy meghal, rákban...

Mire gondoltál az előbb, mikor észrevettem, hogy úgy nézel rám? Skipperre gondoltál?

Brick veszi a mankóját, és fölkel

Jaj, ne haragudj, bocsáss meg, de az örökös hallgatás már nem segít! Nem, a hallgatás nem segít...

Brick odabiceg a bárhoz, mihén iszik egyet, aztán törülközővel dörgöli a fejét

Nem segít a hallgatás...

Ha az ember képzeletében vagy emlékezetében gennyed valami, nem segít a hallgatás. Az csak olyan, mintha becsapnánk az égő ház ajtaját, és rátolnánk a reteszt, hatha így elfelejthetjük a tűzvészt. De ha nem látod a tüzet, azzal még nem oltoztad el. A hallgatástól csak növekszik a baj. Csöndben terjed, gennyed, és rosszindulatává lesz... Öltözz fel, Brick.

BRICK *(elejti a mankóját)* Elejtettem. *(Már nem törülgeti a fejét, de még mindig ott áll fehér frontkörpenyében, és a törülközőtartóba kapaszkodik)*

MARGARET Tamaszkodj rám.

BRICK Nem. Add ide a mankót.

MARGARET Tamaszkodj a vállamra.

BRICK Nem kell a vállad! A mankómat akarom! *(Ez a két mondat úgy sístereg ki belőle, mint a villám)* Hajlandó vagy ideadni a mankómat, vagy azt akarod, hogy négykézláb másszak a padlón, és...

MARGARET Nesze! Tessék! Fogd! Vidd! *(A kezébe nyomja a mankót)*

BRICK *(kijelé biceg)* Kös...

MARGARET Nem szabad, hogy kiabáljunk egymással, ebben a házban a falnak is füle van...

Brick egyenest a bárszekrényhez sántikál, hogy megint töltsön magának

...de időtlen idők óta ez az első eset, hogy neki-tüzesedtél, Brick. Mi az? Kezd már repedezni a fal? A hűvös nyugalom fala? Szerintem jó jel...

Kiderül, hogy a hidegvérű játékosnak sincsenek kötélből az idegei!

BRICK *(megfordul, és az újabb pohár fölött hűvösen mosolyog rá)* Csak annyi az egész, hogy még mindig késik.

MARGARET Mi késik?

BRICK Az a pillanat, amikor a fejemben kattán valami, és elég van már bennem ahhoz, hogy békén maradjak... Mondd, kérhetek tőled valamit?

MARGARET Talán. Mit?

BRICK Beszélj egy kicsit, egy egész kicsit halkabban.

MARGARET *(rekedt suttogással)* Ezt a szívességet megkapod tőlem. Majd suttogok, vagy akár be is fogom a számat, ha te is megteszed nekem azt a szívességet, hogy nem iszol többet, míg szét nem oszlik a társaság.

BRICK Milyen társaság?

MARGARET Akik gratulálni jöttek Big Daddy születésnapjára.

BRICK Ma van a születésnapja?

MARGARET Te is tudod, hogy ma van Big Daddy születésnapja!

BRICK Nem. Elfelejtettem.

MARGARET Nem baj. Én gondoltam rá. Helyetted is...

Mind a kettő úgy liheg beszéd közből, mint két kőlyök, aki veszekedett. Kimerülten, nagyokat lélegzettek, és távolról mustrálják egymást remegve, zihálva, akár a nekivadult küzdőfelek, ha szétválasztják őket

BRICK Szép tőled, Maggie.

MARGARET Csak egy pár sort firkants még ide, erre a kártyára.

BRICK Írj te valamit, Maggie.

MARGARET A kezed írása kell. Ez a te ajándékom. Én már odaadtam a magamét. Ide a te írásod kell!

Ismét föltámad köztük a feszültség, hangjuk egyszerre élessé válik

BRICK Én nem vettem ajándékot neki.

MARGARET Vettem én helyetted.

BRICK Jó. Akkor írj te a kártyára is.

MARGARET Hadd tudja meg, hogy elfelejtetted a születésnapját?

BRICK Hát elfelejtettem.

MARGARET De azt nem kell az orrára kötnöd!

BRICK Én pedig nem teszem bolonddá.

MARGARET Csak annyit írj, na: „Szeretettel, Brick!” A kutyafádat...

BRICK Nem írom.

MARGARET Muszáj!

BRICK Amit nem akarok, azt nem teszem. Mindig elfelejtetted, milyen föltétellel vállaltam, hogy tovább is együtt élek veled.

MARGARET *(mielőtt meggondolná, kicsúszik a száján)* Nem is élünk együtt. Csak közös a kettőnk.

BRICK Emlékezz a feltételekre.

MARGARET Képtelen feltételek!

BRICK Akkor mért nem...?

MARGARET Pszt! Ki az? Van valaki odakint?!

Lépések zaja a hallból

MAE *(kintről)* Bemehetek egy pillanatra?

MARGARET Ja te vagy?! Téssek. Gyere be, Mae.

MAE *(belép, és egy újat mutat föl, amilyen fiatal hölgyek szoktak nyüllövészetet gyakorolni)* Tied ez a holmi, Brick?

MARGARET Dehogy, sógorasszony... az én Diana-tiszteletdíjam. Nyertem, az iskolai íjászversenyen.

MAE Rém veszélyes széthagyni az ílyet, mikor tele van a ház normális, jóvérű gyermekkel, s mind imádja a fegyvert.

MARGARET A normális, jóvérű gyermekeket, akik imádják a fegyvert, meg kell tanítani, hogy ne nyúljanak ahhoz, ami nem az övék.

MAE Ha neked is volnának gyermekeid, Maggie édes, tudnád, milyen nehéz az. Zárd el ezt jól, kérlek, és dugd el a kulcsot!

MARGARET Senki se tör a gyerekeid életére... Bricknek és nekem még megvan a különleges íjászengedélyünk. Amint megkezdődik a szezon, leme gyünk szarvasra vadászni a tóra. Imádok vágatni a kutyákkal, hús erdőkön át, vágatni, vágatni és akadályokat ugratni... *(A benyúlóba megy, magával viszi az újat)*

MAE Hogy van a sérült bokád, Brick?

BRICK Nem fáj, csak viszket.

MAE Jaj, te Brick!... De kár, hogy nem voltál lent vacsora után! A gyermekek műsort adtak! Polly zongorázott, Buster és Sonny dobolt, aztán eloltot-

ták a villanyt, és Dixie meg Trixie tündérnek öltözve csillagszóróval spicciáncot járt! Big Daddy csak úgy ragyogott! Valósággal ragyogott!

MARGARET *(a benyilóból, éles hangon fölnevet)* Képelem! Megszakad a szívem, hogy elmulasztottuk! *(Visszajön)* Te, mondd csak, Mae, mért adtál minden gyerekednek kutyanevet?
MAE Kutyanevet?

Margaret az előbbi kérdés közben az ajtó felé indult, hogy felhúzza a bambuszredőnyt, mert már nem tűz úgy a nap. Útközben odakacsint Bricknek

MARGARET *(kedvesen)* Dixie, Trixie, Buster, Sonny és Polly... Mint valami állatszeliidító-szám a církuszban... négy kutya és egy papagáj!
MAE Maggie!

Margaret mosolygva fordul feléje

Mért karmolsz?

MARGARET Mert macska vagyok! Te nem érted a tréfát?

MAE A jó tréfát értem. Tudod, hogy mi a gyerekeim neve. Busteré Robert, Sonnyé Saunders, Trixie-é Marlene és Dixie-é...

Valaki lentről fölkiabál: „Mae! Gyere!”

MAE *(sietve indul kifelé)* Vége a szünetnek!

MARGARET *(amint Mae mögött becsukódott az ajtó)* Kíváncsi vagyok rá, hogy Dixie-nek mi az igazi neve.

BRICK Nézd, Maggie, attól, hogy karmolsz, a dolgok még...

MARGARET Tudom! De miért!... Miért karmolok?... Mert esz az irigység, és beledöglöm a vágya-

kozásba? Mi?... Brick, kikészítettem a szép, római santungöltönyt és egy monogramos selyeminget hozzá. Beleraktam azt a gyönyörű, zafirköves mandzsettagombot, úgyis olyan ritkán van rajtad...

BRICK A nadrág nem megy rá a gipszre.

MARGARET Dehogynem. Majd segíték.

BRICK Nem fogok felöltözni.

MARGARET Akkor legalább vedd föl a fehér se-lyempizsamádat.

BRICK Jó, azt fölveszem.

MARGARET Köszönöm, uram, hálásan köszönöm.

BRICK Szót sem érdemel.

MARGARET Ó, Brick! Mondd, meddig tart ez még! Ez a megpróbáltatás! Nem szenvedtem még eleget, nem töltöttem még ki a büntetést, nem kértetek még – kegyelmet?

BRICK Tönkreteszed az ital hatását, Maggie. Az utóbbi időben mindig olyan a hangod, mintha lépcsőn szaladtál volna föl azzal a hírral, hogy ég a ház!

MARGARET Igazán nem csoda. Nem csoda. Tudod, Brick, hogy érzem magam?

Odalent felhőtt- és harsányan egy ír népdalt énekelnek bizonytalanul, de harsányan egy ír népdalt énekelnek

Mint macska a forró bádogtetőn...

BRICK Hát ugorj le a tetőről, ugorj le nyugodtan!

A macska le tud ugrani a tetőről, és talpra esik.

MARGARET Az ám!

BRICK Hát, tedd meg!... az istenért, tedd meg...

MARGARET Mit csináljak?

BRICK Kéressz magadnak szeretőt!

MARGARET Rá se tudok nézni másra! Ha becsukom a szemem, akkor is téged látlak! Mért nem akarsz megcsúnyulni, Brick? Legyel már végre követ, ronda, vagy akármilyen, hogy könnyebben bír-

nám?! (A hallajtóhoz száguld, kinyitja, hallgatósízik)
Még mindig tart a hangverseny! Bravó, nyakatlakok, bravó! (Becsapja az ajtót, és dühösen ráfordítja a kulcsot)

BRICK Miért zártad be?

MARGARET Hogy egy kicsit magunk lehessünk.

BRICK Okosabbat is kitalálhattál volna.

MARGARET Nem tudok okosabbat... (Az erkélyajtóhoz rohan, és elhúzza a rózsaszín selyemfüggönyt)

BRICK Ne tedd magad neveltségessé.

MARGARET Az sem érdekel, ha neveltség vagyok miattad!

BRICK De engem igen. Én szégyellem magam helyetted is.

MARGARET Szégyelli magát! Elég volt! Ne kínozz! Nem élhetek így tovább!

BRICK Megígérted, hogy...

MARGARET Tudom, de...

BRICK ...elfogadod a feltételt!

MARGARET De nem bírom! Érted? Nem bírom! (Megragadja a férfi vállát)

BRICK Éressz el! (Kiszabadítja magát, fölkapja a toalettaszál előtti széket, és úgy tartja maga elé, mint az oroszlánszelídítő, amikor a porondon szembenéz a nagy macskával)

Kis szünet. Margaret rámered, öklét a szájába kapja, majd hangos, szinte hisztériás kacagásban tör ki.

Brick egy pillanatig komoly marad, aztán elvagyorodik, és leteszi a széket

BIG MAMA (bekiabál a zárt ajtó mögül) Fiam! Kisfiam!

BRICK Tessék, Big Mama!

BIG MAMA (kintről) Jaj, kisfiam! Nagyszerű újság Big Daddyról! Mindjárt ide kellett szaladnom, hogy megmondjam neked... (Rázza a kilíncset)

248

Minek zártatok be az ajtót? Mit képzeltek, tolvaj jár a házban?

MARGARET Brick éppen öltözködik, Big Mama, még nincs rajta ruha!

BIG MAMA Jó, jó, mintha most látnám először Bricket ruha nélkül! Gyere már, nyisd ki ezt az ajtót!

Margaret egy fíntorral megindul,
hogy kinyissa a hall ajtaját.

Brick pedig gyorsan besántikál a fürdőszobába,
és becsapja az ajtót maga után.

Big Mama időközben elriúnt a hallból

MARGARET Hová lettél, Big Mama?

Big Mama a túlsó oldalról, az erkélyajtón át robban be, Margaret háta mögött. Fújtat és prüszköl, akár egy vén bulldog. Kicsi és kövér. Hatvan esztendejétől és nyolcvan kilójától egy kicsit mindig liheg. De mindig haragra kész, mint valami bokszbajnok vagy inkább japán birkózó. A „családja” talán valamicskét előkelőbb, mint Big Daddyé, de nem sokkal. Fekete vagy ezüst csipkeruha van rajta, és legalább félmilliót érő, ríkió drágakő. Maga az őszinteség

BIG MAMA (nagy hanggal; megriaszítja Margaret)
Na, itt vagyok... Gooperék erkélyajtaján jöttem. Hát Brick hol van? Brick!... Gyere ki gyorsan, kisfiam! Csak egy percem van, és el akarom mondani a nagy újságot Big Daddyról... Ki nem állhatom a zárt ajtókat a házban...

MARGARET (erőltetett könnyedséggel) Vettem észre, Big Mama, de olykor mégis akad néhány pillanat, mikor az embernek magára kell maradnia.

BIG MAMA Még mit nem! Az én házamban ilyen nincs. (Egy szuszra folytatja a monológját) Mért

249

vetkőztél le? Olyan édes volt rajtad az a kis csipkeruha, szívem.

MARGARET Nekem is tetszett, de az egyik ifjú szomszédom az asztalnál, szalvétának használta, így hát...

BIG MAMA *(harisnyát vesz föl a padlóról)* Micsoda?

MARGARET Tudod, Big Mama, Gooperék annyira érzékenyek, ha rászól az ember valamelyik gyerekükre... köszönöm, Big Mama...

Big Mama rőfénészterű hangot hallatva nyomja Margaret kezébe a földön talált harisnyát

...pedig akadna még bőven nevelnivaló rajtuk!...

BIG MAMA Brick, siess már, fiam!... Ugyan, hallgass, Maggie, ki nem állhatod a gyerekeket!

MARGARET Ki nem állhatom? Imádom őket!... ha jól neveltek!

BIG MAMA *(elérzékenyülten, szeretettel)* Hát akkor mért nem igyekszel, hogy neked is legyen, és jól neveld, ahelyett, hogy mindig a Gooper gyerekeit szapulod?

GOOPER *(félkiált a hall földszintjéről)* Halló, Big Mama! Betsyék mennek, búcsúzni szeretnének!

BIG MAMA Mondd meg nekik, hogy ne szaladjanak úgy, mindjárt lent vagyok! *(A fürdőszoba ajtajához megy és beküli)* Fiam, hallasz? *(Nem érteni a választ)* Most kaptuk meg a leleteket az Ochsner-klinika laboratóriumából, minden negatív, kisfiam, egészen negatív, minden rendben van! Semmi bajja, csak egy kis vastagbélgörcs az egész. Hallod, fiam?

MARGARET Persze hogy hallja.

BIG MAMA Hát akkor mért nem válaszol? Édes istenem, hiszen ujjongania kellene, mikor ilyen hírt hall! Hát én, mondhatom, én aztán ordítottam! Ordítottam, zokogtam és a térdemen csúszkáltam!...

Ide nézz! *(Főlemeli a szoknyáját)* Látod, hogy lement a bőr? Mind a két térdemről! Két doktor segített, hogy lábra álljak! *(Nevet – mindig teli tüdőből neveti ki saját magát)* Big Daddy majd megvert! De hát nem pompás ez az újság?! *(Megint a fürdőszobaajtó felé beszél tovább)* Annyi reszketés után, ilyen lelet, és épp Big Daddy születése napján! Big Daddy nem akarta mutatni, mekkora kő esett le a szívéről, de láttam, amit láttam. Kis hija volt, hogy ő is el nem bógte magát!

Lentről búcsúzkodás hangjai hallatszanak föl, Big Mama az ajtóhoz robot

Tartsátok vissza őket! Senki se mehet haza!... Öltözz fel gyorsan, fiam. A bokád miatt ide jövünk fel, itt ünnepejük Big Daddy születése napját!... Mi van a bokáival, Maggie?

MARGARET Eltört.

BIG MAMA Annyit én is tudok, hogy eltört.

A hallban telefon csöng.

Néger cseléd hangja: „Misztóh Polly lakása!”

Arról beszélj inkább, még mindig úgy fáj?

MARGARET Én erről sajnos nem tudok felvilágosítást adni. Inkább tőle kérdezd meg, Big Mama.

SOOKEY *(hangja a hallból)* Memphis beszél, nagysága, Miss Sally van a telefonnál!

BIG MAMA Megyek, Sookee! *(Kirobot a hallba, és hallani, amint kiabál a telefomba)* Halló, Miss Sally, maga az? Mi újság?... Igen, épp most akartam hívni, hogy elmondjam!... Csönd!! *(Torkaszakadtából kiabál)* Miss Sally! Máskor ne hívjon föl a Gayoso halljából! Rettenetes ott a lárma, nem csoda, hogy nem ért meg! Hallgasson ide, Miss Sally! Big Daddynek nincs komoly baja! Ma kaptuk meg

a leleteket, és az egész csak egy kis görcs! Vastagbélgörcs! (Megjelenik a hallgatóban) Maggie, gyere, beszélj azzal a vén bolonddal, mert én már nem bírom szusszal!

MARGARET (kimegy, és normális hangon beszél a telefonba) Halló, Miss Sally? Itt Maggie beszél, Brick felesége. Kedves, hogy fölhívott bennünket. Jól hallja a hangom? Nagyszerű!... Big Mama csak azt akarta elmondani, hogy megkaptuk az Ochsner-klinika leletét, és Big Daddynek nincs komoly baja, csak egy kis vastagbélgörcs. Igen, vastagbélgörcs. Az, igen, vastagbélgörcs. Viszontlátásra, Miss Sally, reméljük, hamarosan látjuk! (Még mielőtt Miss Sally folytathatná a beszélgetést, leteszi a kagylót. Visszajön) Kitűnően megértett. Rájöttem, hogy süketekkel nem kiabálni kell, hanem tagoltan beszél az ember. Cornelia néném, az a vén pénzeszsák, töksüket volt, de ha lassan, tisztán beszélek a fülébe, mindent megértett. Esténként föl kellett olvasnom neki a *Kereskedelmi Közlöny*-t, de még az apróhirdetéseket is, és egyetlen szó el nem kerülte a fülét. Hű, milyen fukar volt az a vénség! Képzeltétek, mit hagyott rám! A le nem járt előfizetését öt képeslapra, a könyvklub igazolványát meg a könyvespolcát tele poros való húga kapta... az egész vagyónát az a pokolra való húga kapta... az pedig talán még nála is fukarabb!

BIG MAMA (amíg Margaret beszél, rendet rak a szobában. Bedobálja a ruhákat a benyílóba, és becsukja az ajtót) Miss Sally is megéri a pénzt! Big Daddy szerint ragadós a keze. Pedig ő csak ismeri. Szegény öreg madárijesztő, mindenhez hozzányúl. Persze, nem tudom, elég-e neki az, amit Big Daddytól kap. (Válaki lenről hívja, és ő visszakiabál) Megyek! (Kijelöl indul. A hallgatóban megfordul, és előbb a fűrészdőszobára, aztán a bársekre nyre mutat, így érkeztetve a néma kérdést: „Brick ivott?” Margaret úgy

tesz, mintha nem értene, félrehajja a fejét, magasra húzza a szemöldökét, mint akinek fogalma sincs, mit jelent ez az egész némajáték. Big Mama visszaroobog Margarethez) Ugyan! Mit játszod meg itt nekem a buta libát! Azt akarom tudni: sokat ivott?

MARGARET (elmeveti magát) Ja? Talán egy whiskyt vacsora után.

BIG MAMA Mi van ezen nevetnivaló?... Van férfi, aki ha megnősül, abbahagyja az ivást, a másik meg épp akkor kap rá! Brick hozzá se nyúlt a pohárhoz, míg...

MARGARET (kitör) Hogy lehetsz ilyen elfoglult!

BIG MAMA Elfoglultság ide, elfoglultság oda, kérdek én tőled valamit, Maggie: boldoggá teszed te Bricket az ágyban?

MARGARET Inkább azt kérdeznéd, boldoggá tesz-e ő engem?

BIG MAMA Mert azt látom, hogy...

MARGARET Kettőn áll a vásár!

BIG MAMA ...itt valami baj van! Neked nincs gyereked, és a fiam iszik! (Válaki lenről kiált, és Big Mama ismét az ajtóhoz roobog. Ott azonban visszafordul, és az ágyra mutat) Ha egy házasság zátonyra fut, az a zátony legtöbbször ott van, ott bizony! MARGARET Hát ez aztán igazán...

Big Mama kiszáguld,
és az ajtót becsapja maga mögött

...csúnya dolog volt... (Margaret egyedül marad, tökéletesen egyedül, és ezt érzi is. Magába roskad, vállá megdőböl, ököibe szorított kezét fölemeli, szemét erősen behunyja, mint a gyerek az injekciós tű előtt. Mikor ismét kinyitlik a szemé, első pillantása a nagy, ovális tükörre esik. Odafut, egy fútorral belenéz és megszólal) Mondd meg, ki vagy?! (Aztán meggörbíti a hátát, és magas, vékony, nyávogó hangon válaszol)

Maggie vagyok, a macska! (Hirtelen fölegyenesedik, mert rés nyílik a fürdőszoba ajtaján, és Brick kiált ki)

BRICK Elment már Big Mama?

MARGARET El.

Brick kinyitja a fürdőszobaajtót, s türes pohárral a kezében egyenest a bárszekrényhez sántikál. Halkan füttyörszik

MARGARET (hosszú, karcsú nyakát utánafordítja, úgy nézi. Keze bizonytalanul a nyakához csúszik, mintha nehezen tudna nyelni. Aztán megszólal) Tüdöd, a mi szerelmünk nem úgy párolgott el, lassan, ahogy szokott... hirtelen szakadt meg, jóval idő előtt, és ugyanolyan hirtelen fog újra föl is lobbanni egyszer. Biztosan tudom. Ezért akarok szép maradni. Azért a napért, amikor majd te is úgy nézel rám megint, mint a többi férfi. Mert azok néznek még, Brick, tetszem nekik, azért néznek. Ujjuj! Némelyik odaadná a... Ide nézz csak, Brick! (A nagy, ovális tükör előtt áll, két kezével végigsimít a mellén és csípőjén) Nézd, milyen feszes még rajtam minden! Semmi se lottyadt... minden izmos, feszes... (Hangja halk és remeg: könyörgő gyermek hangja. Ebben a pillanatban, mikor Brick megfordul, hogy ránézzen – olyan tekintettel, mint a futballista, aki továbbadja a labdát, hogy az egy harmadik lábón át a kapuba repüljön – Margaretnek úgy meg kell fognia a közönséget, hogy a féltonás végéig egy pillanatra se csökkessen a feszültség) A többi férfi még kíván. Az arcom elcsigázott néha, de az alakom éppoly jó maradt, mint a tiéd, és bámulnak rám a férfiak. Az utcán mind utánam fordul. Ma egy hete, Memphisben, lyukat égetett a ruhámba a tekintetük a golfpályán, a vendéglőben, az áruházban. Nem akadt férfi, aki ne zabált volna a szemével, mikor elmentem előtte, ne fordult volna meg, ne nézett

volna utánam. És amikor Alice estélyt adott, mert itt voltak New Yorkból az unokahúgai, a legcsinosabb férfi a társaságban utánam jött az emeletre, és be akart velem jönni a fürdőszobába, egészen az ajtóig követett, és mindenáron be akart jönni!

BRICK Mért nem engedted be, Maggie?

MARGARET Mert annyira közönséges nem vagyok, csak azért. Pedig szinte kísértést éreztem már, hogy megtegyem. Megmondjam, ki volt az? Hm? Maxwell, a Sonny Boy, tudd meg!

BRICK O, Maxwell! Jó focista volt, csak megsérült a gerince, és abba kellett hagynia.

MARGARET Már semmi baja a gerincének, nem nősült meg, és még mindig utánam töri a nyavalya!

BRICK Akkor igazán nem értem, mért zártad ki a fürdőszobából.

MARGARET Hogy rajtakapjanak, mi? Annyira ostoba nem vagyok. Lehet, hogy egyszer még felszarvazlak, ha ez neked olyan pimaszul fontos!... De ha megteszem, mérget vehetsz rá, hogy a helyet és az időt rajtam és azon a férfin kívül nem tudja más. Nem vagyok bolond, fegyvert adni a kezembe, hogy házasságtörés címén vagy akármi másért elválhass tőlem.

BRICK Ugyan, Maggie! Se házasságtörésért, se másért nem válok el tőled. Hát nem érted? De az iskoláját, mindjárt könnyebb volna, ha tudnám, hogy találtál magadnak szeretőt.

MARGARET Arra ne számíts! Nem. Inkább itt maradj a forró bádogtetőn.

BRICK Pedig a forró bádogon nem a legkellemesebb... (halkan füttyülni kezd)

MARGARET (nem törődik vele, hogy Brick tovább füttyül) Nem. De én kibírom. Ameddig kell, bírom.

BRICK Okosabb lenne, ha elhagynál, Maggie. (Tovább füttyül)

MARGARET (*megfordul és rámered*) Eszem ágában sincs! Különben is, egy fillért se tudsz adni, ha nem kapsz Big Daddytól, ő pedig meghal rákban!

Big Daddy halálának gondolata szemmel láthatólag most hatol be először Brick tudatába. Margaretre néz

BRICK Mit akarsz? Most mondta Big Mama, hogy nem igaz, oké a lelet.

MARGARET Azt csak ő gondolja, szegényke, mert neki is ugyanazt adták be, amit Big Daddynak. És bevette mind a két nyomorult öreg... De még az éjjel megtudja az igazat. Amint Big Daddy lefekszik, megmondják Big Mamának, hogy mégiscsak rák, és meg kell halnia. (*Belöki a toalettaszal fiókját*) A daganat rosszindulatú, meg vannak számlálva a napjai.

BRICK És Big Daddy ezt tudja?

MARGARET Csodát! Hát tudja ezt saját magáról valaki? Ki mondaná azt neki: „meghalsz”? Valamivel áltatni kell, hogy neki is legyen mivel áltatnia saját magát.

BRICK Mire jó ez?

MARGARET Mire? Kell, mert az ember örököletről álmodozik, azért! Mégpedig többnyire örök földi életről, nem mennybéliről.

*Brick a humoros megjegyzésre kurtán,
keményen fölnevet*

Úgy bizony... (*Az arcát festi*) Így van ez valahogy... (*Körülnéz*) Hová tettem a cigarettám? Föl ne gyűjtsem a házat, legalább addig ne, amíg Mae, Cooper meg az öt gnóm is benne van! (*Megalálta a cigarettáját, és mohón szív rajta. Kijűjja a füstöt, úgy folytatja*) Hát ma van Big Daddy utolsó születésnapja. Gooperék tudják, ó, nagyon jól tudják. Ők kapták

az első tájékoztatást az Ochsner-klinikáról. Azért rohantak úgy ide a kis nyakatlanokkal. Nem érted? Tudsz is te valamit! Mert Big Daddynak nincs végrendelete. Big Daddy sohasem írt végrendeletet; azért is indult meg ez a hadjárat. Hogy fölhívják a figyelmet rá, mégpedig olyan nyomatékosan, ahogy csak lehet: te iszol, nekem meg nincs gyerekem!

Brick egy pillanattig még az asszonyra mered, aztán bosszúsán és érthetetlenül motyog valamit, és gyorsan kibiceg az erkélyre, az egyre sápadó, már egészen halovány, arany fénybe

MARGARET (*tovább folytatja a zsolozsmát*) Tudod, mennyire szeretem Big Daddyt, őszintén szeretem az öreget, igazán, te is tudod...

BRICK (*bágyadtan, bizonytalanul*) Igen, tudom... MARGARET Lehet tölem goromba, trágár, meg megymás, mégis, azt mondhatnám, imádom. Mert Big Daddy az, aki. És ami a szívén, az a száján. Nem lett belőle földesúr, megmaradt kérges tenyerűnek, mint ahogy akkor is kérges tenyerű volt, amikor még csak intézősködött az öreg Jack Straw és Peter Ochello birtokán. De azzal a kérges tenyérrel a legszebb és legnagyobb ültetvényé fejlesztette ezt a birtokot az egész Deltában. Mindig szerettem Big Daddyt... (*A színpad elejére jön*) Hát igen. Ez az utolsó születésnapja. Sajnálom. De szembenézek a tenyekkel. Sok pénzbe kerül, ha az embernek iszákosról kell gondoskodnia, nekem pedig mostanában ez a megfizetendő feladatom.

BRICK Fölösleges, hogy gondoskodj rólam.

MARGARET Kell. Ha ketten egy hajóban eveznek, törődniük kell egymással. Ha másra nem, arra is kell pénz, hogy új adag whiskyt vegyünk, amikor a készlet kimerült... vagy neked talán megfelel a tizen centes sör is? Gooperék ki akarnak bennünket

marni Big Daddy vagyonából azzal, hogy te iszol, nekem meg nincs gyerekem. De mi ketten még keresztülhúzhatjuk a számitásukat. És keresztül is fogjuk húzni!

Te Brick, én olyan nyomorult szegény voltam egész életemben!... Ez az igazság, Brick!

BRICK Ki mondta, hogy nem voltál az?

MARGARET Mindig olyanoknak kellett hízlelnem, akiket utáltam, csak azért, mert ők gazdagok voltak, én pedig szegény, mint a templom egere. Neked fogalmad sincs róla, mi az. Hát megmondom: te szenvednél úgy ezer mérföldre a whiskeytől! Ha törött lábbal kéne odáig csúsznod... mankó nélkül!

Ezt érzi az ember, ha koldusszegény, és hízlelnie kell a rokonainak, pedig gyűlöli őket, csak mert azoké a pénz, s neki nincs egyebe, mint néhány uraságoktól levetett ruhája meg egy pár vacak, háromszázalékos értékpapírja. Az én öregem is szeretne az italt. Imádta, akárcsak te a whiskeydet!... És szegény mamának kellett fönttartania a társadalmi pozíció némi látszatát, őrizgetnie kétségbeesetten a külszint havi százötven dollárból!

Mikor társaságba kezdtem járn, csak két estélyi ruhám volt! Az egyiket anyám varrta egy divatlap után, a másikat egy kiállhatatlan, taknyos, gazdag unokahúgom unta meg, és adta nekem...

Még az a fehér is, amelyikben esküdtem, a nagyanyám menyasszonyi ruhája volt...

Hát ezért vagyok én olyan, mint a macska a forró badogtetőn!

Brick még mindig kint van az erkélyen.

Valaki lágy néger kiejtéssel felkiált neki:

„Hahó, Misztóh Brick, hogy van?”

Brick válasz helyett poharát emeli az illető felé

Fiatal lehet az ember pénz nélkül is, de öreg nem. Az öregnek pénz kell, mert a vénség magában is elég ocsmány, vagy egyik legyen az ember, vagy másik, vagy fiatal, vagy gazdag, egyszerre nem lehet vén is meg szegény is... Így van ez, Brick...

Brick halkkan, bágyadtan füttyül

Na felöltöztem, rendbe szedtem magam, nincs több dolgom már... *(Elvesszeten, szinte félve ismételi)* Felöltöztem, rendbe szedtem magam, nincs több dolgom már... *(Nyugtalanul fordul meg, céltalanul, és mintha magában beszélne)* Tudom már, hol hibáztam el... Mi is kell...? Ja, igen!... a karpereceim... *(Sorra felhúzza vagy fél tucatot mindkét csuklójára, míg tovább beszél)* Sokat törtem rajta a fejem, de most már tudom, hol hibáztam el. Ott, hogy a Skipper-ügyben megmondtam neked az igazat. Sosem lett volna szabad bevallanom, végzetes hiba volt, hogy arról a Skipper-ügyről beszéltem neked.

BRICK Hagyd abba, Maggie. Ne beszélj Skipper-ről. Komolyan mondom, Maggie, ne beszélj róla.

MARGARET Meg kell értened, hogy Skipper és én...

BRICK Azt hiszed, tréfálok, Maggie? Azért mert nyugodtan beszéllek? Értsd meg, veszélyes, amit csinálsz. Mert... mert... mert... játszol valamivel, amivel... nem szabad játszani. Senkinek!

MARGARET Most az egyszer pedig kimondom, ami kívánkozik belőlem. Igen, szeretkeztünk Skipperrel, ha „szeretkezésnek” mondhatja az ember azt, amit mind a ketten csak azért kívántunk, hogy közelebb érezhessük magunkat... hozzád. Értsd meg, te örült, túl sokat kívántál tőle és tőlem meg mindazoktól a nyomorultaktól, akik szerencsétlenségükre szerettek téged, mindtől, az egész seregtől, mert seregre való volt belőlük rajtam és Skipperen kívül

is, és te egyetlenül sokat kívánsz mindenkitől, aki szeret, te, te – átkozott, magasabb rendű lény! – te istenség, te!... És mialatt szeretkeztünk, mind a ketten arról álmodoztunk, hogy a másik te vagy! Igen, igen, igen! Ez az igazság! Mi olyan szörnyű ebben? Nekem nem az, szerintem... Jaj, istenem, bár soha el ne mondtam volna neked...

BRICK *(természetellenesen nyugodt és féltrebillent fej-tartással)* Skipper mondta el. Nem te, Maggie.

MARGARET Én mondtam el!

BRICK Miután ő már elmondta.

MARGARET Mit számít az, hogy... ki...

BRICK *(hirtelen kihajol az erkély korlátján, és lekiált)* Te, kislány! Hallod, kicsim?

KISLÁNY *(hangja távolról)* Tessék, Brick bácsi?

BRICK Szólj a vendégeknek, hogy jöjjenek föl!... Jöjjen föl mindenki!

MARGARET Most nem tudom abbahagyni! Ha kényszerítesz, mindenki előtt folytatom tovább!

BRICK Siess, kislány! Eredj, na! Hívj föl mindenkit!

MARGARET Mert egyszer már ki kell mondanom, de te, te!... te mindig belém fojtod a szót! *(Felzokog, aztán összeszedi magát, és csaknem nyugodtan folytatja)* Olyan szép, eszményi dolog volt, mint amilyenekről görög regékben hallunk, nem is lehetett másféle, hiszen te... te vagy, és ettől lett annyira bús, annyira szörnyű, hogy olyan szereltem volt, aminek nem is lehetett megnyugtató vége, és nem volt szabad nyíltan beszélni róla. Igazán mondom, Brick, hidd el, én megértem az egészet!... Én... én hiszem, hogy... nemes kapcsolat volt! Nem látod rajtam? Ószintén mondom, hogy értem és tiszteltem. Az egyetlen, az egyetlen megjegyzésem csak annyi, hogy engedjék továbbfolyni az életet, ha álunk az életről... már végleg... odaveszett is...

Brick elejtette a mankóját. Bútorokra támaszkodva igyekszik fölbenni, miközben az asszony úgy beszél tovább, mint a megszállott

Emlékszem, mikor még iskolás lány voltam, és né-
gyesben szoktunk találkozni, Gladys Fitzgerald,
én, te és Skipper, akkor is, mintha csak neked lett
volna találgád Skipperrel. Gladys és én, mi csak a
szükséges rossz voltunk, mintha nektek gardedám
kellett volna!... hogy kifelé jobb képe legyen a do-
lognak...

BRICK *(fölemelt mankóval Margaret felé fordul)*
Mondd, Maggie, azt akarod, hogy ezzel a mankó-
val üsselek meg? Hát nem érted, hogy ezzel az egy-
szál mankóval agyonverhetlek?

MARGARET Uramisten! Mit gondolsz, érdekel,
hogy agyonütsz-e?

BRICK Minden ember életében van egyetlen nagy,
jó és igaz dolog. Az egyetlen nagy és jó dolog, ami
igaz is!... Ez volt nekem a barátságom, Skipperrel...
És ezt merészeled te szennyeknek mondani?!

MARGARET Nem szennyeknek, tisztának mond-
tam.

BRICK Nem a te szerelmed, Maggie, ez a barátság
volt az egyetlen nagy és igaz dolog, és erre mondd
te, hogy szennyes?!!

MARGARET Akkor nem figyeltél, és nem értetted,
mit mondok! Szerintem olyan egyetlenül tisztá-
volt, hogy megölte szegény Skipper! Mert volt ket-
tőök közt valami, amit jégre kellett tenni, hogy
meg ne romoljon, igen!... és az egyetlen jégszek-
rény, ahová tehetétek, a halál volt...

BRICK Feleségül vettelek, Maggie. Mért vettelek
volna feleségül, ha...?

MARGARET Ne szakíts félbe, Brick, hadd fejezzem
be!... Tudom, hidd el, tudom, hogy egyedül Skip-
per kívánt valamit kettőtök közül, s talán még ő

sem tudatosan, ami nem volt egészen tiszta!... Most hadd ugrom vissza egy kicsit. Azon a nyáron házasodtunk össze, amikor befejeztük az egyetem, és boldogok voltunk, ugye, olyan boldogok, hogy minden ölelés maga volt a mennyország! De akkor, ősszel, te és Skipper már nagyszerű ajánlatokat háraitottak el, hogy futballsztrárok maradjassatok... profi futballsztrárok. Aztán összehoztátok a proficsapatot, hogy azontúl is mindig együtt játszassatok! És valami... hármunk között – nem volt rendben! Skipper ivásnak adta a fejét... nekem megsértült a hátad, úgyhogy a chicagói nagy meccsen nem játszhattál, Toledóban nézted végig nyújtógyról, televízió. Én Skipperrel mentem. A csapat vesztett, mert szegény Skipper részegen játszott. Együtt ittuk végig az éjszakát a Blackstone-bárban, és mikor feljött a hideg nap a tó fölött, és mi kapatosan megálltunk az ajtóban, és a fény felé hunyorogtunk, azt mondtam neki: „TE SKIPPER! ELÉG VOLT! VAGY NE AKARD TOVÁBB SZERETNI A FÉRJEMET, VAGY MAGYARÁZD MEG NEKI, HOGY EL KELL FOGADNIA. ÍGY, VAGY ÚGY.” Ököllel szájon vágott! – aztán megfordult, és elrohant, azt hiszem, megállás nélkül rohant a szobájába, a Blackstone-szállóba...

Aztán mikor az éjjel átmentem hozzá, és mint valami félnék kis egér, megkapirgáltam az ajtaját, akkor következett az a szánalmas, balul sikerült kísérlet, amellyel be akarta bizonyítani, hogy amit mondtam, nem igaz...

*Brick feléje üt a mankójával,
de az ütés a csiszolt íveg asztali lámpát töri össze*

Így tettem őt tönkre, mert kimondtam az igazságot, pedig az ő világában, amelyben született és felnőtt, a ti közös világotokban nem lett volna szabad

beszélni róla!... Ettől kezdve nem maradt más Skipper számára, mint az ital és a kábítószer... – Ki lótte le szegény kis madarat? Én a *(behuny a szemmel hátraveti a fejét)* száanalom fegyverével!

Brick megint feléje üt, nem találja el

Nem találtál ell... Kár... Nézd, én nem akarom tisztára mosni se magamat, se amit tettem! Nem én! Tudod, Brick, én nem vagyok jó. Nem tudom, mért tesznek úgy az emberek, mintha jók volnának, senki se jó. A gazdagok, a jómódúak megengedhetik maguknak, hogy tiszteljék az erkölcsi szabályokat, az erkölcsi konvenciókat, de én ennyit sem engedhettem meg magamnak, csak az a különbség, hogy én őszinte vagyok! Legalább ezt hidd el! Elhiszed?... Szegénynek születtem, szegényen nőttem föl, és számíthatok rá, hogy szegényen is halok meg, ha csak ki nem kaparok valamit a magunk számára abból, ami Big Daddy után marad, ha elviszi a rák! De Brick!... Skipper meghalt! Én pedig élek! Maggie, a macska...

*Brick ügyetlenül előreugrál,
és megint feléje csap a mankójával*

...él! Én élek! Értsd meg... *(az ágy mögött keres a fejét)*

*Brick az ágyon keresztül feléje dobja a mankóját,
maga pedig közben a földre bukik*

MARGARET *(tovább beszél)* ...élek! *(Egy kislány szalad be a szobába, Dixie, indián harci díszben. Kapszis pisztolyával rálő, és még kiabál is hozzá: „Durr! Durr! Durr!” – A földszintről nevetés hangja száll fel a nyitott hallajtón keresztül. Amikor a kislány megjele-*

nik. Margaret éppen zihálva kuporodik az ágyra. Most fölegyenesedik, és fagyos dühvel szólal meg) Te kislány, a mamád vagy más valaki már igazán megtaníthatott volna, hogy (zihál) kopogj, mielőtt belépsz mások szobájába. Mert különben még azt találják hinni rólad, hogy... nevetetlen vagy...

DIXIE Nini! Mit csinál Brick bácsi a földön?

BRICK Agyon akartam csapni Maggie nénit, de nem sikerült... és elestem. Add ide, kislányom, a mankómat, hadd álljak föl!

MARGARET Add csak oda, édes, a bácsinak a mankóját, látod, hogy nyomorék, kitörte a lábát éjjel, mikor gátfutást rendezett a főiskolai pályán!

DIXIE Mért ugrottál át a gáton, Brick bácsi?

BRICK Mért régebben gátfutó voltam, és az ember szereti azt csinálni, amit jól tudott, még akkor is, amikor már nem megy...

MARGARET Na, ez igaz, most megkaptad a vászti, és mehetsz, kislány!

Dixie a pisztolyát háromszor Margaretre süti

Hagyod abba, hagyd abba, te gnóm! Te kis nyakatlan gnóm! (Kikapja a pisztolyt a kislány kezéből, és kidobja az erkély ajtaján)

DIXIE (koraérett, biztos ösztönrel találja el a legfőbb pontot) Mert irigy vagy, tudod?... Igenis irigy vagy, mert nem lehet gyerekek! (Margaretre ölti a nyelvéit, és kiállítászt pocakkal tolat el mellette az erkély irányában)

Margaret bevágja utána az erkély ajtaját, és zihálva dől neki az ajtónak. Csönd. Brick másikat tölt magának kiömlött whiskyje helyett, és réveteg pillantással ül le a nagy, memmyezetes ágyra

MARGARET Hallod?... még az öt nyakatlan gnómjuk előtt is ujjonganak, hogy nincs gyerekünk!

Csönd.

A lépcső felől hangok közelednek

Te, Brick... én Memphisben orvosnál is jártam, nőgyógyásznál... Alaposan megvizsgált, és semmi akadály, hogy gyerekünk legyen, ha mi is úgy akarjuk. És most lenne épp a legalkalmasabb. Érted, mit mondok? Érted? ÉRTED, MIT MONDOK?

BRICK Igen. Hallom. Nagyon jól hallom. (Pillantása rávetődik az asszony lángban égő arcára) De hogy az ördögbe képzeled, Maggie... hogy gyereked lesz valakitől, akinek nem kellesz?

MARGARET A megoldáson még én is töröm a fejem. (A hallajtó felé fordul) Itt jönnek!

A szim elsötétül

FÜGGÖNY

MÁSODIK FELVONÁS

*Ugyanott folytatódik, ahol az első felvonás véget ért.
Margaret és Brick ugyanúgy áll a helyén*

MARGARET (a hallajtó felé fordul) Itt jönnek!

Elsőnek Big Daddy jelenik meg. Hatalmas férfi, vad és nyugtalan a tekintete, óvatos mozgással igyekszik gyöngeségét leplezni még önmaga előtt is, vagy talán különösképp önmaga előtt

BIG DADDY Na, mi újság, Brick?

BRICK Helló, Big Daddy... Isten éltessen!

BIG DADDY Baromság...

Egyesek a hallon át, mások az erkély felől jönnek.

Mindkét irányból hangokat hallani. Goopert és Tooker tiszteletest pillantjuk meg kint, az erkélyajtó előtt, hangjuk jól behallik. Kint megállnak, mert Gooper éppen szivarra gyújt

TOOKER TISZTELETES (élénken) Az ám, de a grاندai Szent Pál-templom három ablakot is kapott egy-egy hívő emlékére, és a harmadik méghozzá festett Tiffany-üvegből készült, kétezer-ötszáz dollárért. Krisztus van rajta, mint jó pásztor, bárányal a karján.

GOOPER Mondja, tiszikém, kitől kapták azt az ablakot?

TOOKER TISZTELETES Clyde Fletcher özvegyétől.

266

Még egy szenteltvíztartót is adományozott a Szent Pálnak.

GOOPER Tudja, mit kellene kapnia a maga templomának, tiszikém?
Egy jó légkondicionáló berendezést.

TOOKER TISZTELETES Azt meghiszem! És tudja, mit adott Gus Hamma családjá a megboldogult emlékére? Egy tejes, új, kőből épült parókiát, az alagsorban kosárlabdapályával és...

BIG DADDY (harsány, ugatásszerű, de igazában nem jókedvű nevetést hallat) Hallja maga, tiszí! Másról nem is tud beszélni már, mint adományokról a megboldogultak emlékére? Mit gondol, a föld alá készül itt valaki? Mi?

A közbeszólástól megriadt Tooker tiszteletes hírelében azt találja a legjobbnak, ha akkorát nevet, amekkorát csak tud. Azt, hogy a kérdésre mit felelt volna, sosem tudjuk meg, mert Gooper feleségének magas, csengő hangja kihúzza a csávából.

Mae a család háziiorvosával, Baugh doktorral, a hallajtón át lép be

MAE (szinte áhítatos hangon) Vegyük csak sorra. Beoltották őket tüüfusz, tetanusz, diftéria, májgyulladás és gyermekparalízis ellen, aztán megkaptak azokat a bizonyos havi oltásokat májustól szeptemberig, aztán... te Gooper! hallod, Gooper?!... Milyen oltásokat is kaptak még a gyerekek?

MARGARET (rálátál hangerővel) Nyisd ki a rádiót, Brick! Hadd kezdjük az estét egy kis muzsikával!

Egyszerre beszélni kezd mindenki, olyan lesz a szoba, mint valami madárház, teli csicsergő madárral. Csak Brick marad ki az általános csevegésből, révült mosollyal a bársekrényre könyököl, s egy papírszalvétába tekert jégkockát idónként végighúz a homlokán.

267

Ügyet sem vet Margaret felszólítására. Az asszony ott terem a zeneszékénél, és lehajol a készülék állomásáskálájához

GOOPER Tőlünk kapták ezt a zeneszékényt a harmadik házassági évfordulójukra, három hangszórója van.

A szobát egyszerre teleharsogja egy Wagner-opera vagy Beethoven-szimfonia fortissimója

BIG DADDY Zárjátok el azt a dög masinát!

Szinte azonnal halálos csönd lesz, és a csöndben szinte azonnal felharsan Big Mama lelkendező kiabálása, amint úgy ront be a hallajtón át, mint a megvadult orrszarvú

BIG MAMA Hol az én Brickem? Hol az én drága kis kölykém?!

BIG DADDY Vissza az egész! Inkább a rádió bömböljön!

Mindenki hahotázik. Big Daddy híres a Big Mama kontójára gyártott tréfiáról, és legharsányabban maga Big Mama nevet rajtuk, ámbar a tréfiák néha komiszak, és Big Mama nagy üggyel-bajjal tudja csak lelezni a harsány nevetéssel csak félíg-meddig palástolt fájdalomtát. Most, e boldog percekben, mikor Big Daddy hamis orvosi lelete végre kilopta szívéből az állandó rettegést, előbb Big Daddyre pillant groteszk, félénk vihögással, aztán gyorsan, élénken Brickre veti magát

BIG MAMA Hát itt van, megvan az én drága kis kölyköm! Mi az a kezeden? Tedd csak le azt a poharat, fiam, nem arra való a kezéd, hogy ezt szorongasd benne!

GOOPER Azt várhatjuk, hogy Brick megváljon a poharától!

Brick azonban szót fogad Big Mamának. Kihörpinti a pohár tartalmát, aztán úgy, üresen odaadja. Mindenki újra nevet, ki magas, ki mély hangon

BIG MAMA Ó, te csirkefogó, te, ez az én komisz kölyköm! Adj szépen puszit Big Mamának, te kis csirkefogó, tel... Na nézzétek a kis szemérmest! Hát ami igaz, igaz, Brick nemigen türte, hogy csókolják, körülgrájják, annyian voltak oda érte! Zárd el, fiacskám, azt az izét!

Brick ugyanis bekapcsolta a televíziót

Örület ez a televízió, már a rádió is elég kártékony találmány, de a televízió, az egészen más, mert az *(lihegve huppan egy karosszékbe)* egészen ördögi, haha! Most szeretném tudni, mért ide ültem? Oda kellett volna telepednem a díványra, az én angyalkám mellé, hogy foghassuk egymás kezét, és szerssük kicsit egymást!

Big Mamán fekete, fehér mintás selyemruha van. Az anyag nagy szabálytalan mintája – akárcsak egy óriás vadállat folyjai, hatalmas gyémántjainak, rengeteg gyöngyének csillogása, az ezüst szemüvegeretében sziporkázó briliánsbetét, lármás hangja és harsány nevetése attól a pillanattól kezdve, hogy belépett, urálja a szobát. Big Daddynek, ha feleségére néz, a krómikus bosszúság firtora ül az arcán

BIG MAMA *(még harsányabban folytatja)* Papocskám, papocskám, hallja, papocskám! Adja ide a kezét, és húzzon föl innen!

TOOKER TISZTELETES Be ne ugrasson megint, Big Mama!

BIG MAMA Micsoda beszéd ez?! Adja ide szépen a kezét, hogy föl tudjak kelni, és (Tooker odanyújtja neki a kezét. Megragadja, a tiszteltest az ölébe rántja, és olyan szívenázó nevetést hallat, hogy a legmagasabb és legmélyebb hang között egy október is van) Ki látott már papot teltkarsú hölgyemény ölében! Hahó, hahó, nézzenek csak ide! Láttak már papot teltkarsú hölgyemény ölében?

Big Mama az egész környéken hírhedt hasonló illetlen tréfáról. Margaret elnéző derűvel figyel, iszik egy kortyot a likőryéből, aztán Bricket nézi. Mae és Gooper viszont komor pillantásokat vált a bohóckodó Big Mama háta mögött. Mae szerint ez a viselkedés az oka, hogy nem kerülhetnek be a legeslegelegánsabb, fiatal párok memphisi társaságába, bár nagyon is odaváló. Az egyik néger, Lacey vagy Sooky, vihogva kandinál be. Várják a jelt, hogy behozhassák a tortát és a pezsgőt. Big Daddynak nincs jó kedve. A végtelen megkönyebbülés ellenére, amit az orvosi lelet jelent, változatlanul úgy érzi, marja valami a beleit. „Azért ez a hógyszívják görcs se kismiska...” – tűnődik magában, de közben nagy hangon recscent rá Big Mamára

BIG DADDY UGYAN, BIG MAMA, HAGYD MÁR ABBA EZT A VIHÁNCOLÁST!... Vén is vagy már, kövér is az ilyen kamasztréfákhoz! És amilyen magas a vérnyomásod – tavasszal is kettőszáz volt! – végül a nagy hancúrozás közben meg talál ütni a guta...

BIG MAMA Isten éltesse Big Daddyt!

Felér zakós négerek cipelik be az óriási születésnapitortát, és a jegesvödöröket, tele selyemszalagos pezsgősüvegekkel. Mae és Gooper rázendít a köszöntő énekre.

Mindenki, míg a négerek és a gyerekek is csatlakoznak hozzájuk. Csak Brick hallgat

MINDENKI

Éljen, éljen soká!
Éljen, éljen soká!
Éljen, éljen Big Daddy...

Egy hang így énekel: „Éljen drága Big Daddy”
Éljen, éljen soká!

Egy hang így énekel: „Mondd, hány éves vagy?”
Mae előrejön a középre, és úgy állítja föl a gyermekeit, mint az énekkart. Alig hallhatóan számol: „Egy, kettő, három!” és belefognak az új dalba

A GYEREKEK

Szkinamarinka-dinka-dink!
Szkinamarinka-du!
Nagy-a-pu!
Szkinamarinka-dinka-dink!
Szkinamarinka-du!

Mind, egyszerre Big Daddy felé fordulnak

Drága nagyapu!

Olyan hátraarcot csinálnak,
mint az énekkar szokott musical comedykben

Szeretünk téged reggel, délben,
este s éjszaka!
Szeretünk, hogy ha itt vagyunk, s ha
elmegyünk haza!
Szkinamarinka-dinka-dink!
Szkinamarinka-du!

Mae Big Mama felé fordul

S téged, Nagya-nyu!

*Big Mama sírva fakad.
A négerek kimennek*

BIG DADDY Ugyan, Ida, mi bajod már megint?

MAE Semmi baja, csak boldog!

BIG MAMA Olyan boldog vagyok, Big Daddy, hogy muszáj volt elbógnom magam! *(Egyszerre nagy hangon töri meg a hirtelen támadt csendet)* Te Brick, hallottad az óriási újságot, amit Baugh doktor hozott a klinikáról? Big Daddynak kutya baja!

MARGARET Jaj, de nagyszerű!

BIG MAMA Egyszerűen kutya baja! Minden vizsgálat negatív. Csak egy kis vastagbélgörcse van, képzeld! Pedig megvalloim, már magam is egész beteg voltam, s majd' megőrültem a félelemtől, hogy Big Daddynak talán...

MARGARET *(a szavába vág, föl pattan, és éles hangon kiált)* Brick, drágám, add oda Big Daddynak a születésnap ajándékát! *(Amint elmegy a férje mellett, kikapja kezéből a poharat. Díszes csomagot vesz elő)* Tessék, Big Daddy! Ezzel Brick gratulál!

BIG MAMA Még sose volt Big Daddynak ilyen pompás születésnapja! Százzámra kapja az ajándékot, és garmadával hozzák a sürgönyöket a...

MAE *(ugyanakkor)* Mi van benne?

GOOPER Százat egy ellen, hogy Brick nem is tudja, mi van a csomagban.

BIG MAMA Úgy meglepetés, ha nem tudjuk, mi van benne. Bontsd már ki, Big Daddy!

BIG DADDY Bontsd ki te! Én pedig hadd kérdekezzek valamit Bricktől. Gyere csak ide, fiam!

MARGARET Big Daddy hívott, Brick. *(Ő nyitja ki a csomagot)*

BRICK Mondd meg Big Daddynak, hogy nem tudok a lábamra állni.

BIG DADDY Azt látom, hogy nem tudsz a lábadra állni. De azt akarom tudni, miért.

MARGARET *(taktikázik, hogy a figyelmet másra terelje)* Jaj, nézzétek, nézzétek, kasmírköpeny! *(Föltartja a köpenyt, hogy mindenki lássa)*

MAE Ugyan, Maggie, neked csak nem meglepetés!

MARGARET Még sohasem láttam ilyet.

MAE Különös. Hm!

MARGARET *(hevesen fordul Mae felé, de ragyogó mosollyal az arcán)* Mért különös? Nálunk otthon akkora volt a család, jó, ha egy rend ruhára került mindenkinék, és az ilyen luxusholmi, mint ez a kasmírköpeny, nekem még mindig meglepetés!

BIG DADDY *(baljós hangon)* Csönd legyen!

MAE *(dühében elveszti a fejét)* Nem értem, miért olyan meglepetés, mikor te magad vásároltad szombaton Memphisben, Löwensteinnél. Tudod, honnan tudom?

BIG DADDY Azt mondtam, csönd legyen!

MAE Onnan, hogy az elárusító, akitől vetted, utána engem szolgált ki, és azt mondta: „Ó, asszonyom, a sógornője épp most vásárolt egy kasmírköpenyt az apósának!”

MARGARET Nahát, sógorasszony! Te, mint háziasszony és anya, csak fecseveled a képességeidet, igazában az FBI tagjai közt lenne a helyed, vagy...

BIG DADDY CSÖND!

Tooker tiszteletesnek lassabban működnek a reflexei, mint a többieknek.

Az üvöltés után még befejezi a mondatot

TOOKER TISZTELETES *(Baugh doktorhoz beszél)*
Szóval a gólya és a kaszás holtversenyben van!

(Éppen jóízűen fölnevet, mikor észreveszi a csöndet, és Big Daddy vasvillatekintetét. A nevetés torz nyikkánással a torkán akad)

BIG DADDY Zavarok, tiszteletes úr? Remélem, nem a megboldogultak színes emléklaplakairól tart újabb előadást?

Tooker tiszteletes bizonyítalanul elneveti magát, aztán észreveszi a zavart csendet, és száraz köhögésbe csap át

Mi? Kedves tiszteletes úr!

BIG MAMA Ugyan, Big Daddy, hagyd már békén a tisztikét!

BIG DADDY (főlemeli a hangját) Tudja, kire mondják, hogy egyre krákok, mégse köp? Hát ez jut az eszembe arról a száraz köhögéséről: egyre krákok, mégse köp...

A csöndet csak Margaret kurta nevetése töri meg. Ó az egyetlen, aki érzi, milyen groteszk a helyzet, és mulat is rajta

MAE (főlemeli a karját, csörögnek rajta a karperecek) Kiváncsi vagyok, csipnek-e ma a szűnyogok.

BIG DADDY Mi az, kismama? Szóltál valamit?

MAE Igen. Szeretném tudni, megesznek-e a szűnyogok, ha kimegyünk egy kicsit az erkélyre.

BIG DADDY Az se baj, ha megesznek. Majd megőröltetem a csontjaidat műtrágyának.

BIG MAMA (gyorsan) A múlt héten repülőről beszórtattuk a ház környékét rovarirtóval, és azt hiszem, használt, legalábbis...

BIG DADDY (a szavába vág) Te Brick, ha igaz, amit mondanak, az éjjel a főiskolai pályán ugráltál.

BIG MAMA Brick, fiam, Big Daddy hozzád beszél.

BRICK (révetegen néz el a pohara fölött) Mit mondtál, Big Daddy?

BIG DADDY Azt mondták, az éjjel a főiskolai pályán akadályokat ugráltál.

BRICK Nekem is ezt mondták.

BIG DADDY Hát ugrottál vagy kúsztál azon az akadályon, te fiú? Mit kerestél hajnali háromkor odakint? Valami nővel hemperegtél a salakpályán, mi?

BIG MAMA Big Daddy, most már nem vagy beteg, és neked sem szabad így beszélned...

BIG DADDY Csönd!

BIG MAMA... ilyen csúnyán a tiszteletes úr és a...

BIG DADDY CSÖND! Azt kérdeztem, Brick: csak nem pipihúsrá fájdukt meg a fogad az éjszaka, odakint azon a salakpályán! Valld be, hogy csibét kergettél az akadályokon, és a hajszá hevében buk-tál föl... igaz-e?

Gooper erőltetetten nagyot nevet, mások idegesen utánozzák. Big Mama toppant egyet, az ajkát biggyeszti, Mae-hez lép, és sűg neki valamit. Brick apjának kemény, átható, gúnyos tekintetét hanyag, réveteg mosollyal viszonozza: az ital ködfátyola mögött minden helyzetnek egyformán ugyanezzel a mosollyal adózik

BRICK Nem apám, nem hinném...

MAE (ugyanakkor, mézédésen) Tiszteletes úr, nem jön ki sétálni egyet? (A pappal együtt kimegy az erkélyre)

BIG DADDY (közben tovább beszél) Hát akkor mi a fenét kerestél ott hajnali háromkor?

BRICK Futottam, Big Daddy, nekiugrottam a gátnak, de az nekem már kicsit magas.

BIG DADDY Persze, mert részeg voltál.

BRICK (réveteg mosolya kissé elhabványul) Ha józan vagyok, alacsonyabbnak sem futok neki.

BIG MAMA (közbevág) Big Daddy, fújd el a gyertyát a születésnapon!

MARGARET (ügyványakör) Indítványozom, hogy hatvanötödik születésnapján köszöntsük föl Pollitt nagypapát, a legnagyobb gyapotültetvényest az egész...

BIG DADDY (dühödten bóditul fel) Azt mondtam, csönd legyen, hát csönd legyen, elég volt ebből a...!
BIG MAMA (odaáll Big Daddy elé a tortával) Big Daddy, nem szabad így beszélned még a születésnapján sem, én...

BIG DADDY A saját házában úgy beszéllek, ahogy jólesik, Ida, akár a születésem napja van, akár az év bármelyik keserves napja, és akinek nem tetszik, az tegyen róla!

BIG MAMA Ezt nem mondtad komolyan!

BIG DADDY Miből gondolod, hogy nem beszéllek komolyan?

Közben a jelenlevők különféle diszkrét jeleket váltanak, és Gooper is kimegy az erkélyre

BIG MAMA Tudom, hogy nem mondhattad komolyan.

BIG DADDY Tudsz is te valamit? Nem értettél meg soha semmit!

BIG MAMA Big Daddy, ezt nem mondhatod komolyan!

BIG DADDY De igenis komolyan beszéllek, nagyon is komolyan! Eddig nem érdekelt, hogy egyre nő a trágyadomb körülöttem, mert azt hittem, úgyis meghalok. És te is arra számítottál, Ida, hogy meghalok, kezdted már kivenni a gyeplőt a kezemből, az ám, de most már ebből elég, mert azért sem halok meg, elég volt a mesterkedésből itt körülöttem, hogy kivedd a gyeplőt a kezemből, mert nekem ugyan nem veszel ki semmit a kezemből, mert

azért sem halok meg, túl vagyok a laboratóriumon meg azon a nyavalyás próbaoperáción, és nincs egyéb bajom, csak egy kis vastagbélgörcs! Nem fogok fölfordulni rákban, mint ahogy számítottál rá. Igaz, vagy nem igaz? Valld csak be, Ida, arra számítottál, hogy elvisz a rák, ugye?

Már majdnem mindenki kihúzódott az erkélyre, csak a két öreg néz farkasszemet egymással a torta égő gyertyái fölött. Big Mama keble viharosan emelkedik és süllyed, párnás kis öklét a szájához kapja

BIG DADDY (bőmbölteve folytatja) Igaz vagy nem igaz? Ugye azt vártad, engem rövidesen úgysis megész a fene, aztán majd te parancsolgatsz, itthon is meg mindenütt? Mert már olyannak látszottam, mint aki a végét járja! Tele volt a ház azzal a trombitahangoddal, mindenbe beleütötted azt a húsos, vén orrododat!

BIG MAMA Hallgass! Mit szól a pap?!

BIG DADDY Fújd föl a nyavalyás papodat!

Big Mama zihál, és lerogy a pamlagra, mely szinte parányinak tűnik az ő méretéhez képest

Hallod, mit mondok? Fújd föl a nyavalyás papodat!

Valaki becsukja kívülről az erkélyajtókat. Odakint durrogni kezd a tűzijáték, s a gyerekek izgatottan sivalkodnak

BIG MAMA Így még sosem viselkedté! Igazán nem tudom, mi bűjt beléd.

BIG DADDY Azért kínlódtam végig azt a laboratóriumot meg az operációt, hogy végre kiderüljön, ki az úr a háznál, te vagy én! Hát most tisztázódott:

én vagyok az, nem te – ez az igazi születésnap ajándék – ez az én tortám! ez az én pezsgőm! – mert három esztendő alatt lassanként mindent magához kapartintottál! Parancsolgattál! Járt a szád! Elterpeszkedtél azzal a dagadt, vén testeddel minden, amit én szereztem! Mert én szereztem ezt a földet! Ezt, ahol valamikor intező voltam! Igen, intező a Straw- és Ochello-féle tönkrement birtokon! Tízéves koromban kimaradtam az iskolából! Nem tanulhattam tovább tízéves koromtól, és túrtam a földet, mint valami néger! De a Straw- és Ochello-féle ültetvényen már intező voltam! Aztán, mikor az öreg Straw meghalt, én lettem Ochello társa, de a birtok nőtt, egyre szaporodott! Mindent a magam erejéből értem el, a segítségem nélkül, és most te akarod kivenni az egészet a kezemből! Nahát, annyit mondhatok, hogy az én kezemből nem veszel ki semmit, abból ugyan nem veszel ki egy árva szalmaszálat sem! Tisztaztuk, Ida? Világos? Megértetted? A laboratóriumban tövirül-hegyire minden végimentem. Megvolt az az átkozott próbaoperáció is, és nincs semmi bajom, mindössze az a kis vastagbélgörcs... de az is csak az undortól! A sok ganéj hazugságtól meg a hazugoktól, akik körülvesznek, ettől a sok undorító álszentségtől, ami negyven éve fojtogat már, amióta a feleségem vagy! Na, mi lesz, Ida! Fújd el azt a gyertyát a születésnap tortán! Csucsorítsd össze a szád, szídd magad tele szusszal, és fújd el végre azokat a nyomorult gyertyákat!

BIG MAMA Jaj, Big Daddy, jaj, jaj, Big Daddy!

BIG DADDY Mi bajod?

BIG MAMA Hát anyyi éven át sosem hitted el, hogy igazán szerelmes vagyok beléd?

BIG DADDY Mi?

BIG MAMA Pedig én mennyire, mennyire szerettelek!... Még a gyűlölködésedet is szerettem, Big

278

Daddy, a komizságodat is! *(Sírva fakad, és kirohan az erkélyre)*

BIG DADDY *(tünődve)* Még csak az kellene, hogy igaz legyen!...

*A hirtelen támadt csöndben
rakéták durrognak és villannak*

BRICK! GYERE CSAK, BRICK! *(Ott áll a születésnap tortát égő gyertyái fölött)*

*Néhány pillanat múlva Brick biceg be a mankóján,
pohárral a kezében, Margaret ragyogó, féltő mosollyal
követi*

Téged nem hívtalak, Maggie. Csak Bricket.

MARGARET Ezenel átszolgáltatom a férjemet.
(Száján csókolja Bricket)

*A férfi a csók után végigörli száját a keze fejevel.
Az asszony lányos könnyedséggel libben ki a szobából.
Brick egyedül marad apjával*

BIG DADDY Ezt mért csináltad?

BRICK Mit, Big Daddy?

BIG DADDY Úgy törölted le a csókját a szádról, mintha leköpött volna.

BRICK Nem tudom. Nem is vettem észre.

BIG DADDY Ez a te párod formásabb, mint a Goo-
peré, de valahogy mégis hasonlítanak egymásra.

BRICK Miben, Big Daddy?

BIG DADDY Nem tudom, hogy mondjam, de hasonlítanak.

BRICK Nyugtalanok, mi?

BIG DADDY Az ám, a kutyafájukat.

BRICK Idegesek, mint a macskák.

BIG DADDY Az. Akár a macskák.

279

BRICK Mint két macska a forró bádogtetőn.
BIG DADDY Jól mondod, fiú. Mint a macskák a forró bádogtetőn. Furcsa, hogy két ilyen különböző természet, mint Cooper és te, épp egyfajta nőt szedtetek össze.

BRICK Mind a ketten a jó társaságból nőtültünk.
BIG DADDY Baromság... Szeretném tudni, mitől ilyen mind a kettő.

BRICK Megmondom. Itt ülnek egy nagy darab föld kellős közepén, mert húszezer hold nem kicsiség, és mind a kettő ugrásra készen arra vár, hogy minél többet marjon el belőle a másíknál, ha te egyszer kiadod a kezedből.

BIG DADDY Hát akkor éri őket egy kis meglepetés. Várhatnak még, mert jó sokáig nem adom.

BRICK Jól teszed, Big Daddy. Te csak ülj rajta, mintha oda volnál ragasztva, ők meg kapariák ki egymás szemét...

BIG DADDY Azt meghiszem, hogy a fenekemen maradok, és várok, míg az a két dög ki nem kaparija egymás szemét, hahaha... De Gooper né jó kotlós, azt meg kell hagyni, szapora, termékeny. A fenébe is, odaültette közénk minden kölykét, és ki kellett húzni miattuk kétfelől az asztalt. Mert őt már van belőlük, és útban a következő.

BRICK Az! Jön a hatodik...

BIG DADDY Biz' isten, fiam, nem tudom, hogy csúszik bele az ember a kátyúba.

BRICK Miféle kátyúba, Big Daddy?

BIG DADDY Abba, hogy nagy ügyel-bajjal szerez egy darab földet, az aztán elkezd nőni, szaporodni, és egyszer csak azon veszi észre magát az ember, hogy a fejére nőtt, ellene fordult a vagyon!

BRICK Igen. Azt mondják, a természet nem tűri az ürességet.

BIG DADDY Így mondják, de sokszor azt hiszem, az a nyavalyás üresség ezerszer többet ér, mint amit

a természet odaprésel a helyébe. Van valaki az ajtóban?

BRICK Van.

BIG DADDY Ki lehet az? *(Halkítja a hangját)*

BRICK Valaki, aki tudni szeretné, miről beszélünk.

BIG DADDY Gooper!... GOOPER!

Diszkrét szünet után

Mae jelenik meg az erkélyajtóban

MAE Te kiáltottál Goopernek, Big Daddy?

BIG DADDY Űgy! Hát te vagy!

MAE Hívjam Goopert, Big Daddy?

BIG DADDY Fölösleges. És te is az vagy itt: Fölösleges! Hagyjatok egy kicsit nyugton, míg néhány bizalmas szót váltok Brick fiammal. Meleg van idebent ahhoz, hogy becsukjuk az ajtót, de ha be kell zarnom ezeket a dög ajtókat, hogy nyugodtan beszélhessek a fiammal, csak szólj, akkor bezárom. Mert utálok a hallgatózást, nem bírom, ha ólálkodnak, kémkednek utánam!

MAE De igazán, Big Daddy...

BIG DADDY Rossz helyen álltál, a holdfény ide vetette az árnyékodat!

MAE En éppen csak...

BIG DADDY Eppen csak teskelődte, nagyon jól tudom!

MAE *(szíponni és sírni kezd)* Igazán, Big Daddy, te olyan rossz vagy azokhoz, akik szeretnek!

BIG DADDY Fogd be a szád! Erted? Fogd be a szád! Legközelebb kiváglak a szomszéd szobából téged is meg Goopert is! Nem rátok tartozik, mi történi itt éjszaka Brick és Maggie között! Egész éjjel hallgatóznak, mint két aljas, szimatoló spion, aztán szaladnak jelenteni Big Mamának, amit hallottak, ő meg jön hozzám, és addig susstorog, hogy ezt mondják, meg azt mondják, meg így, meg úgy,

meg hogy mi történt Brick és Maggie között, hogy a végén... istenemre... fölfordul a gyomrom! Egy szerűen ki foglak vágni benneteket abból a szobából, téged is meg Goopert is, mert nem bírom az ólálkodást, a kémkedést, és értsétek meg, fölfordul a gyomrom...

Mae úgy veri hátra a fejét, úgy forgatja égre a szemét, és tárja szét a karját, mint aki Isten könyörületeséhez fellebbez méltatlan vértanúsága miatt. Aztán a számára tapasztalható zsebkendőjét, és nagy szoknyasuhogással kirohan a szobából

BRICK (a bárskérvény mellől) Szóval, hallgatóznak? BIG DADDY Igen. Hallgatóznak, és jelentik Big Mamának, mi van itt közted és Maggie között. Azt mondják (elakad a szava, mintha zavarban lenne) nem akarsz vele aludni, a diványon fekszel. Igaz ez? Ha nem bírod Maggie-t, hát rázd le a nyakadról!... Most meg mit csinálsz?

BRICK Töltök utána egy kicsit.

BIG DADDY Fiam, tudod, hogy nálad már egész komoly úgy az ivás?

BRICK Igen, apám. Tudom.

BIG DADDY Emiatt kellett a sportközvetítést is abahagynod?

BRICK Azt hiszem, emiatt. (Újból teletöltött pohara fölött bizonytalanul és kedvesen mosolyog az apjára)

BIG DADDY Tudod vagy nem tudod? Ez nem tréfa!

BRICK (révetegen) Tudom.

BIG DADDY Hát ide figyelj, és ne azt a vacak csilárt bámuld... (Csönd; hangja rekedt) Valami kevés bölcsességet nekünk is sikerült fölmarkolnunk az európai végkiárusításon. (Újabb csönd) Azt, hogy az élet ér valamit. Semmi máshoz nem érdemes úgy ragaszkodni. És aki iszik, elpuskázza az életét. Ne tedd, fiam, vigyázz rá! Semmi egyébhez nem érde-

282

mes úgy ragaszkodni... Új ide mellém, hogy hal- kaban beszélhesünk, mert itt a falnak is füle van.

BRICK (odabiceg, és melléje ül a pamlagra) Itt va- gyok, Big Daddy.

BIG DADDY Szóval, otthagytad a munkát!... Mi történt, fiam? Csalódtál valamiben?

BRICK Nem tudom. Te sem tudod?

BIG DADDY Itt én kérdezek, az istenfáját! Honnan a fenéből tudjam én, ha magad se tudod?

BRICK Egyszerre csak rájöttem, hogy gombóc van a torkomban. Két-három labdával mindig hátrább voltam, mint a fiúk, odalent a pályán. Így aztán... BIG DADDY Abbahagytad.

BRICK (kedvesen) Abba, igen.

BIG DADDY Te, fiam!

BRICK Hm?

BIG DADDY (mélyet, nagyot szív a szivarjából, aztán hirtelen előregörnyed, hangosan fűsöhajt, és kezét a homlokához szorítja) Hű, a mindenségit!... haha!... Akkorát szívtam, hogy szinte szédelgek tőle...

Az óra a kandalló párkányán ütmi kezd

Mitől van az, hogy az embernek olyan átkozottul nehezen megy a beszéd?

BRICK Ühüm...

Az óra csengő hangon üti végig a tízet

Halk szavú, kedves kis óra, jó hallgatni egész éjsza- ka... (Lassan, kényelmesen hátradől)

BIG DADDY (merev tartással ül, mint akit névtelen rémület fogott el. Amikor megszólal, gesztusai feszesekek, kapkodók. Ideges beszéde közben zihál, liheg, szípo- g, időnként gyors, gyanakelő pillantást vet a fiára.) Azon a nyáron vettrük ezt az órát, mikor Big Mamával Európában jártunk, azzal a rohadt, Cook-féle tár-

283

sasutazással. Soha olyan vacakul nem éreztem magam, én mondom, fiam, azok a stricik ott a szememet is kilopták a grand hoteljeikben. És Big Mama anyni mindent összevásárolt, hogy két zsúfolt teherautóba se fért bele, nem tréfálok. Ahová csak eltekergett azon a szélvészútján, mást se csinált, mint vásárolt, vásárolt. Persze, a fele annak, amit megvett, odalent penészedik a pincében, tavasz óta víz alatt! *(Nevet)* Egész Európa egy nagy árverés, az bizony, a sok agyonuzsorázott föld egyetlen nagy kiárúsítás! És Big Mama úgy megvadult tőle, hogy ha istrággal kötözöd meg, akkor se tudod féken tartani! Mert ő vásárolt, egyre csak vásárolt! – még szerencse, hogy gazdag ember vagyok, a kutya mindenségit! Es most a fele holmi lent penészedik a pincében. Szerencse, hogy gazdag vagyok, nagy szerencse bizony, mert én bizony gazdag vagyok, fiam, nagyon gazdag. *(Szeme egy pillanatra felhagyog)* Tudod, mennyim van? Találd el, Brick! Találd el, mennyim van!

Brick bágyadtan mosolyog a pohara fölött

Épp tízmillióm van készpénzben és kékhasú papírokban, itt körös-körül pedig húszszer hold legjobb föld ezen a Nílus-völgyén!

Puffanás, ropogás; az éjszakai égboltot

zöld fény világtítja meg.

A gyerekek ujjonganak az erkélyen

De az ember az életét nem vásárolhatja meg pénzzel, nem válthatja meg az életét, ha egyszer vége, ez az egy sem az európai végkiárúsításon nem kapható, sem amerikai piacon, sem a világ egyetlen piacán, az ember nem vásárolhatja vissza az életét, nem szeresheti vissza az életét, ha egyszer vége...

Kiábrándító gondolat, orrba verő gondolat, s ez járt egyre a fejemben, reggeltől estig... egészen a mai napig... Bölcsőbb vagyok és szomorúbb, fiam, azzá tett, amit az utóbbi időben tanultam... Még valamire emlékszem Európából.

BRICK Mire, Big Daddy?

BIG DADDY A dombokra, Spanyolországban, Barcelona körül, és a gyerekekre, ahogy csupaszon futkároztak a csupasz dombokon, és üvöltözve, vonítva koldultak, mint az éhes kutyák. Meg a hájas pokra Barcelona utcáin, hogy mennyi volt belőlük, hány kövér, vidám pap, haha!... Tudod, hogy etetni tudnám azt az egész országot? Van elég pénzem, hogy az egész, nyavalyás országot etessem, de az ember nevű állat önző bestia ám, és nem hiszem, hogy az a pénz, amit szétosztogattam a barcelonai dombokon üvöltöző gyerekek közt, kitenne annyit, mint nálunk egyetlen szék kárpitozása, már amennyibe itt egy új huzat kerül! A keservit, odaszórtam elébük egy kis pénzt, mint ahogy az ember etetni való kukoricát szór a csibe elé, csak annyi pénzt lóktem oda nekik, hogy visszamáshassak tőlük a kocsimba, és... továbbhajthassak... Aztán Marokkóban, az araboknál, ott a prostitúció már négy-öt éves korban kezdődik. Nem túlzok, emlékszem egyszer, Marrakechben, egy fallal kerített, vén arab városban épp egy félig ledőlő falon üldögéltem, hogy elszívjak egy szivart. És az az arab nő ott állt abban a dög melegben az úton, s olyan merőn bámult rám, hogy már zavarba hozott. De most figyelj! Egy kis meztelen poronty volt velem, csupasz leányka, alig tudott még tipegni, aztán egy idő múlva fölállította a gyereket, meglökte egy kicsit, és sügött neki valamit. A gyerek odajött hozzám, alig tudott járnai, odadöcögött hozzám, és... Szent Isten, még most is rosszul leszek, ha rá gondolok! Előrenyújtotta a kezét, és ki akarta gombolni a

nadrágomat! Ötéves sem volt! Elhiszed? Vagy azt gondolod, csak a számat jártatom? Rohantam vissza a szállodába, mint az őrült, és odakiáltottam Big Mamának: »Csomagolj! El innen, ebből az országból...»

BRICK Hallod, Big Daddy, ma este nagyon beszédés kedvedben vagy.

BIG DADDY *(ügyet sem vet a megjegyzésre)* Bizony, úgy van ez, halandó állat az ember, de attól még, hogy meg kell halnia, nem esik meg a szíve a többin, de nem ám, inkább... Szóltál valamit?

BRICK Szóltam.

BIG DADDY Mit?

BRICK Add ide a mankót, hadd álljak föl.

BIG DADDY Hová mész?

BRICK Csak ide, a tüthöz.

BIG DADDY Hová?

BRICK A bársecszekrényhez...

BIG DADDY Nesze, fiam *(odaadja Bricknek a mankót)*, az ember halandó állat, és ha van pénze, vásárol, vásárol. Azt hiszem, azért vásárol meg mindent, amit csak megkaphat, mert titokban ostobán reménykedik, hogy a sok szerzett holmi közt ott találja majd az örökéletet is!... Pedig arra várhat... Az ember halandó állat és...

BRICK *(a bársecszekrényél)* Big Daddy, téged ma nagyon elkapt a mesélhetnék.

Csőnd. Kívülről hangok hallatszanak be

BIG DADDY Eleget voltam néma, szóltan, csak ültem, és bámultam magam elé. Valami nagyon rám nehezedett, de ma este megszabadultam a nyomástól. Ezért vagyok beszédés... Ma az ég is más, mint eddig volt...

BRICK Tudod, mit hallgatok legszívesebben?
BIG DADDY Mit?

286

BRICK A csöndet. A tökéletes, zavartalan csöndet.
BIG DADDY Miért?

BRICK Mert olyan békés.

BIG DADDY Elég lesz abból, fiam, a sírban is!
(Elégtűlen nevet)

BRICK Kibeszélted magad?

BIG DADDY Mért olyan sürgős, hogy abbahagyjam?

BRICK Mert mindig azt mondog: Brick, beszédem van veled. Aztán mikor beszélünk, nem lesz belőle semmi. Nem mondunk semmit. Ülsz a fotelban, fecsegsz erről-arról, én meg úgy teszek, mintha hallgatnálak. Igyekszem úgy tenni, mintha figyelnék, de nem hallgatok oda, nem megy. Ember és ember közt amúgy is elég nehéz minden gondolatközlés... de közted és közttem még inkább...

BIG DADDY Feltél te már úgy istenigazában? Érezteél már igazi rémületet? *(Feláll)* Egy pillanat! Beszúrok az ajtókat... *(Becsukja az erkélyajtókat, mintha fontos titkot készítené elárulni)*

BRICK Nos?

BIG DADDY Te, Brick!

BRICK Hm?

BIG DADDY Fiam, én már azt hittem, csakugyan az vagyok.

BRICK Mi vagy?

BIG DADDY Rákos!

BRICK Úgyan...

BIG DADDY Már úgy éreztem, hogy a csontember rávette a vállamra azt a mázsás, hideg kezét!

BRICK Erről elég jól hallgattál.

BIG DADDY A disznó visít. De az ember hallgat, pedig még annyi szerencséje sincs, mint a disznónak.

BRICK Milyen szerencséje van a disznónak?

BIG DADDY Nagy. Mert... nem tudja... hogy meghal. Az embernek nincs ilyen szerencséje, minden

287